

**Specifieke norm van 8 oktober 2010
inzake medewerking aan het prudentieel toezicht**

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen, vervat in het artikel 30 van de wet van 22 juli 1953, heeft deze norm, goedgekeurd door de Raad van het IBR op 8 oktober 2010, het voorwerp uitgemaakt van een goedkeuring door de instellingen van het Belgisch systeem van publiek toezicht belast met de normatieve aspecten, met name door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen op 25 oktober 2010 en door de federale Minister, bevoegd voor Economie, op 24 december 2010.

Een bericht betreffende de goedkeuring van deze norm is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 12 januari 2011.

Deze norm is in werking getreden op de datum van de bekendmaking van het bericht in het Belgisch Staatsblad.

Inhoudstafel

Inleidende beschouwingen **03**

Ten geleide

Toepassingsgebied

Datum van inwerkingtreding

Doel van de specifieke norm

Definities

Beperkt nazicht en controle van de periodieke staten per einde halfjaar en per einde boekjaar **08**

Beperkt nazicht van de periodieke staten per einde halfjaar

Opdracht

Vereisten voor de uitvoering van het beperkt nazicht

Vereisten voor het verslag

Controle van de periodieke staten per einde boekjaar

Opdracht

Vereisten voor de uitvoering van de controle

Vereisten voor het verslag

Toepassingsgerichte aanwijzingen en overige verklarende informatie

Beoordeling van de interne controlemaatregelen **18**

Opdracht

Vereisten voor de beoordeling van de interne controlemaatregelen van instellingen naar Belgisch recht, met uitzondering van de gemengde financiële holdings naar Belgisch recht, en bijkantoren in België van niet-EER instellingen met inbegrip, voor zover van toepassing, van de beoordeling van de deugdelijkheid van de maatregelen getroffen ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten

Vereisten voor de uitvoering van de beoordeling van de interne controlemaatregelen bij bijkantoren van EER instellingen en gemengde financiële holdings naar Belgisch recht	
Vereisten voor het verslag	
Toepassingsgerichte aanwijzingen en overige verklarende informatie	
Opdracht	
<i>Signaalfunctie</i>	38
Opdracht	
Vereisten inzake de organisatie van de signaalfunctie	
Vereisten voor het verslag	
Toepassingsgerichte aanwijzingen en overige verklarende informatie	
<i>Bijkomend aan de CBFA te verstrekken informatie</i>	41
Opdracht	
Vereisten inzake verstrekking bijkomende informatie	
Bijlage A	Verslag over de halfjaarlijkse periodieke staten 43
Bijlage B	Verslag over de periodieke staten per einde boekjaar 46
Bijlage C-1	Verslag dat kan worden gebruikt in het kader van de verslaggeving van bevindingen van de erkende bedrijfsrevisor naar aanleiding van de beoordeling van de interne controlemaatregelen van een kredietinstelling naar Belgisch recht (<i>beursvennootschap naar Belgisch recht</i>) 49
Bijlage C-2	Verslag dat kan worden gebruikt in het kader van de verslaggeving van bevindingen van de erkende bedrijfsrevisor naar aanleiding van de beoordeling van de interne controlemaatregelen van bijkantoren in België van EER-instellingen 55
Bijlage C-3	Verslag dat kan worden gebruikt in het kader van de verslaggeving van bevindingen van de erkende bedrijfsrevisor naar aanleiding van de beoordeling van de interne controlemaatregelen van een verzekeringsonderneming naar Belgisch recht 60

Inleidende beschouwingen

Ten geleide

- 1.1. Diverse toezichtwetten¹ bepalen dat de erkende bedrijfsrevisoren hun medewerking dienen te verlenen aan het prudentieel toezicht dat door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA) wordt uitgeoefend. Deze specifieke norm heeft uitsluitend betrekking op de medewerkingsopdracht van de erkende bedrijfsrevisoren aan het prudentieel toezicht dat door de CBFA wordt uitgeoefend, en is van toepassing zonder afbreuk te doen aan de norm van 10 november 2009 inzake de toepassing van de ISA's in België.
- 1.2. Deze medewerking dient door de erkende bedrijfsrevisoren te worden verleend overeenkomstig de bepalingen van de toezichtwetten die op de instellingen onder toezicht van de CBFA van toepassing zijn, op hun eigen en uitsluitende verantwoordelijkheid, volgens de regels van het vak en de richtlijnen van de CBFA.

Toepassingsgebied

- 1.3. Deze specifieke norm betreft de regels van het vak en is van toepassing op de uitvoering door de erkende bedrijfsrevisoren van de in paragraaf 1.5 van deze specifieke norm beschreven wettelijke opdrachten bij:
 - kredietinstellingen naar Belgisch recht;
 - beursvennootschappen naar Belgisch recht;
 - beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging naar Belgisch recht;
 - vereffeningsinstellingen en de met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen naar Belgisch recht;
 - in België gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen, beursvennootschappen en beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging die ressorteren onder het recht van een andere Lidstaat van de Europese Economische Ruimte (bijkantoren van EER instellingen);
 - in België gevestigde bijkantoren van de hiervoor genoemde instellingen die ressorteren onder het recht van een Staat die geen lid is van de Europese Economische Ruimte (bijkantoren van niet-EER instellingen);
 - financiële holdings naar Belgisch recht;
 - financiële dienstengroepen naar Belgisch recht (gemengde financiële holdings naar Belgisch recht);
 - verzekeringsondernemingen naar Belgisch recht;
 - herverzekeringsondernemingen naar Belgisch recht ;

¹ Verschillende termen worden toegelicht op het einde van dit hoofdstuk.

- bijkantoren in België van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen die ressorteren onder het recht van een Staat die geen lid is van de Europese Economische Ruimte;
 - verzekeringsondernemingen die deel uitmaken van een verzekeringsgroep, en
 - herverzekeringsondernemingen die deel uitmaken van een herverzekeringsgroep.
- 1.4. Deze specifieke norm is niet van toepassing op de medewerkingsopdracht van de erkende bedrijfsrevisoren aan het toezicht bij instellingen voor collectieve belegging en instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.
- 1.5. De wettelijke opdrachten die in deze norm nader worden toegelicht betreffen:
- de uitvoering van het beperkt nazicht (beoordeling) van de periodieke staten per einde halfjaar;
 - de uitvoering van de volkomen controle (controle) van de periodieke staten per einde boekjaar;
 - de beoordeling van de interne controlemaatregelen met inbegrip van de beoordeling, voor zover van toepassing, van de deugdelijkheid van de maatregelen die kredietinstellingen en beleggingsondernemingen hebben getroffen ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten; en
 - de signaalfunctie en de mededeling van de bijkomend aan de CBFA te verstrekken informatie.

Deze begrippen worden verduidelijkt in de verschillende toezichtwetten en de diverse richtlijnen van de CBFA aan de erkende commissarissen.

- 1.6. Deze specifieke norm vervangt de bestaande specifieke normen van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren inzake de controle van kredietinstellingen van 5 november 1993, evenals van verzekeringsondernemingen van 29 juni 1979. Voornoemde specifieke normen zijn opgeheven (zie 1.7 hierna).

Datum van inwerkingtreding

- 1.7. De Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft op DD/MM/JJJ de hiernavolgende norm aangenomen Deze werd op DD/MM/JJJ door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en op DD/MM/JJJ door de Minister die bevoegd is voor Economie goedgekeurd. Deze goedkeuring heeft het voorwerp uitgemaakt van een publicatie van een bericht in het *Belgisch Staatsblad* van DD/MM/JJJJ.

Doel van de specifieke norm

- 1.8. Het doel van deze specifieke norm is:
- toelichtingen te geven bij de wettelijke verplichtingen van de erkende bedrijfsrevisoren in het kader van de uitoefening van hun medewerking aan het prudentieel toezicht, waarvan de modaliteiten worden beschreven in de richtlijnen van de CBFA van 8 mei 2009 en 9 februari 2010, en

- toepassingsgerichte aanwijzingen te geven omtrent de regels van het vak ten aanzien van de uitvoering van de medewerkingsopdracht aan het prudentieel toezicht en omtrent de vorm en inhoud van de rapportering aan de CBFA.

1.9. Deze specifieke norm bepaalt de vereisten die de erkende bedrijfsrevisoren dienen na te leven bij de uitvoering van:

- het beperkt nazicht van de periodieke staten per einde halfjaar en de controle van de periodieke staten per einde boekjaar;
- de beoordeling van de interne controlemaatregelen, en
- de rapporteringen aan de CBFA betreffende de periodieke staten en de beoordeling van de interne controle en de rapporteringen in het kader van de signaalfunctie en de overeenkomstig de richtlijnen van de CBFA bijkomend aan de CBFA te verstrekken informatie.

Definities

1.10. De hiernavolgende definities zijn illustratief, enkel de definities in de toezichtwetten zijn rechtsgeldig. De erkende bedrijfsrevisoren dienen ook rekening te houden met de circulaire van de CBFA in deze materie.

- ***Toezichtwetten***: de wetten die het statuut en het toezicht regelen van de instellingen onder toezicht van de CBFA. Voor sommige instellingen wordt het statuut en toezicht evenwel geregeld bij koninklijk besluit. De verwijzing in de specifieke norm naar de toezichtwetten slaat zowel op de wetten als de koninklijke besluiten die het statuut en het toezicht regelen van de instellingen onder toezicht;
- ***Wet van 22 maart 1993 of de bankwet***: de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen;
- ***Wet van 6 april 1995***: de wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen;
- ***Koninklijk besluit van 21 november 2005***: het koninklijk besluit van 21 november 2005 over het aanvullend groepstoezicht op kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen, herverzekeringsondernemingen, beleggingsondernemingen en beheerverenootschappen van instellingen voor collectieve belegging in een financiële dienstengroep, en tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende het algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen en het koninklijk besluit van 12 augustus 1994 over het toezicht op geconsolideerde basis op kredietinstellingen;
- ***Koninklijk besluit van 3 juni 2007***: het koninklijk besluit van 3 juni 2007 tot bepaling van nadere regels tot omzetting van de richtlijn betreffende markten voor financiële instrumenten;

- **Richtlijnen van de CBFA:** deze richtlijnen zijn opgenomen in:
 - circulaire CBFA_2009_19 van 8 mei 2009 voor wat betreft de opdracht tot medewerking aan het prudentieel toezicht door de erkende bedrijfsrevisoren bij:
 - kredietinstellingen,beursvennootschappen, beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging, vereffeningsinstellingen en de met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen naar Belgisch recht;
 - in België gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen, beursvennootschappen en beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging die ressorteren onder het recht van een andere Lidstaat van de Europese Economische Ruimte;
 - in België gevestigde bijkantoren van de hiervoor genoemde instellingen die ressorteren onder het recht van een Staat die geen lid is van de Europese Economische Ruimte;
 - financiële holdings naar Belgisch recht; en
 - financiële dienstengroepen naar Belgisch recht (gemengde financiële holdings naar Belgisch recht.
 - circulaire CBFA_2010_06 van 9 februari 2010 voor wat betreft de opdracht tot medewerking aan het prudentieel toezicht door de erkende commissarissen bij:
 - verzekeringsondernemingen en herverzekeringsondernemingen naar Belgisch recht; en
 - in België gevestigde bijkantoren van verzekerings- of herverzekeringsondernemingen die ressorteren onder het recht van een Staat die geen lid is van de Europese Economische Ruimte;
- **Circulaire PPB-2007-7-CPB:** circulaire PPB-2007-7-CPB aan de kredietinstellingen, beursvennootschappen, vereffeningsinstellingen en de met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen met betrekking tot de administratie van financiële instrumenten;
- **Periodieke staten:** zij omvatten de tabellen die de instellingen onder toezicht aan de CBFA rapporteren met het oog op het toezicht op hun financiële toestand, de naleving van de verschillende reglementaire normen en verplichtingen in uitvoering van de toezichtwetten en reglementen genomen in uitvoering van de toezichtwetten. De periodieke staten zijn nader bepaald in de richtlijnen van de CBFA;
- **Juistheid:** deze term wordt toegelicht in de toezichtwetten. Onder de juistheid van de in de periodieke staten gerapporteerde boekhoudkundige gegevens

moet worden verstaan dat deze gegevens, in alle van materieel belangrijke opzichten, correct werden overgenomen uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de periodieke staten worden opgesteld;

- **Volledigheid:** deze term wordt toegelicht in de toezichtwetten. Onder de volledigheid van de in de periodieke staten gerapporteerde boekhoudkundige gegevens moet worden verstaan dat de staten, in alle van materieel belangrijke opzichten, alle gegevens bevatten uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de periodieke staten worden opgesteld.

Staten worden geacht volledig te zijn wanneer zij alle gegevens bevatten die overeenkomstig de richtlijnen van de CBFA in de periodieke staten dienen gerapporteerd te worden.

De erkende bedrijfsrevisoren kunnen enkel een beperkte dan wel een redelijke mate van zekerheid tot uitdrukking brengen ten aanzien van de naleving door de instelling van de richtlijnen van de CBFA met betrekking tot de opstelling van de periodieke staten in hun geheel na de uitvoering van respectievelijk een beperkt nazicht of een controle van de periodieke staten;

- **Interne controle:** de CBFA heeft in haar richtlijnen interne controle gedefinieerd als het geheel van maatregelen dat, onder de verantwoordelijkheid van de effectieve leiding, met redelijke zekerheid moet toelaten dat:
 - de bedrijfsvoering geordend en voorzichtig gebeurt met afgelijnde doelstellingen;
 - de ingezette middelen economisch en efficiënt gebruikt worden;
 - de risico's gekend zijn en afdoende beheerst worden ter bescherming van het vermogen;
 - de financiële- en beheersinformatie integer en betrouwbaar is;
 - de wetten en reglementen alsmede de algemene beleidslijnen, plannen en interne voorschriften nageleefd worden.

Beperkt nazicht en controle van de periodieke staten per einde halfjaar en per einde boekjaar

Beperkt nazicht van de periodieke staten per einde halfjaar

Opdracht

2.1. Diverse toezichtwetten bepalen dat de erkende bedrijfsrevisoren bij de CBFA verslag dienen uit te brengen over de resultaten van het beperkt nazicht van de periodieke staten per einde halfjaar. Wat met periodieke staten per einde halfjaar wordt bedoeld, wordt nader toegelicht in de richtlijnen van de CBFA.

Vereisten voor de uitvoering van het beperkt nazicht

2.2. De erkende bedrijfsrevisoren dienen te bevestigen dat zij geen kennis hebben van feiten waaruit zou blijken dat de periodieke staten per einde halfjaar niet in alle materieel belangrijke opzichten volgens de geldende richtlijnen van de CBFA werden opgesteld. (*Ref.: Par. 2.A.4*)

Bovendien dienen zij te bevestigen dat:

- de periodieke staten per einde halfjaar, voor wat de boekhoudkundige gegevens betreft in alle materieel belangrijke opzichten in overeenstemming zijn met de boekhouding en de inventarissen, inzake volledigheid, dit is alle gegevens bevatten uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de periodieke staten worden opgesteld, en juistheid, dit is de gegevens correct weergeven uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de periodieke staten per einde halfjaar worden opgesteld; (*Ref.: Par. 2.A.6 - 2.A.11*)
- zij geen kennis hebben van feiten waaruit zou blijken dat de periodieke staten per einde halfjaar niet zijn opgesteld met toepassing van de boeking- en waarderingsregels voor de opstelling van de jaarrekening met betrekking tot het laatste boekjaar. (*Ref.: Par. 2.A.12 - 2.A.14*)

2.3. De richtlijnen van de CBFA kunnen bepalen dat de erkende bedrijfsrevisoren aanvullende bevestigingen tot uitdrukking dienen te brengen met betrekking tot de opstelling van bepaalde tabellen van de periodieke staten per einde halfjaar die belangrijk zijn in het kader van de opvolging van de naleving van het reglement op het eigen vermogen. De erkende bedrijfsrevisoren dienen hiervoor de werkzaamheden uit te voeren die zij vanuit professioneel oogpunt noodzakelijk achten. (*Ref.: Par. 2.A.18*)

2.4. Het beperkt nazicht van de periodieke staten per einde halfjaar waarvan sprake in de toezichtwetten dient te worden uitgevoerd overeenkomstig de internationale standaard voor beoordelingsopdrachten 2410 - *“Beoordeling van tussentijdse financiële*

*informatie, uitgevoerd door de onafhankelijke auditor van de entiteit*¹ en de richtlijnen van de CBFA.

- 2.5. De erkende bedrijfsrevisoren dienen in het kader van de uitvoering van het beperkt nazicht van de periodieke staten per einde halfjaar er over te waken dat de werkzaamheden, voor zover van toepassing, alle procedures omvatten die de erkende bedrijfsrevisoren overeenkomstig de richtlijnen van de CBFA dienen uit te voeren met inbegrip van deze procedures die betrekking hebben op de opstelling van bepaalde tabellen van de periodieke staten per einde halfjaar die belangrijk zijn in het kader van de opvolging van de naleving van het reglement op het eigen vermogen.

Vereisten voor het verslag

- 2.6. Het verslag ingevolge de uitvoering van het beperkt nazicht dient opgesteld te worden overeenkomstig ISRE 2410 en de richtlijnen van de CBFA.
- 2.7. Indien er sprake is van een beperking in de uitvoering van de opdracht (*scope limitation*) dienen de erkende bedrijfsrevisoren deze beperking in hun verslag te omschrijven en dienen zij aan te geven tot welke onzekerheden de beperking heeft geleid en indien mogelijk de draagwijdte ervan. (*Ref.: Par. 2.A.17*)
- 2.8. Het verslag dient zo snel als mogelijk aan de CBFA te worden overgemaakt en ten laatste binnen de termijnen die worden vastgelegd door de CBFA. Het verslag per einde halfjaar dient onder meer volgende elementen te bevatten:
- a. het opschrift dat dient te verwijzen naar het artikel van de toezichtwet die van toepassing is;
 - b. de geadresseerde, met name de CBFA;
 - c. de identificatie van de periodieke staten per einde halfjaar waarop het beperkt nazicht betrekking heeft;
 - d. een vermelding dat de effectieve leiding verantwoordelijk is voor het opstellen van de periodieke staten per einde halfjaar in overeenstemming met de richtlijnen van de CBFA; (*Ref.: Par. 2.A.1 - 2.A.3*)
 - e. een vermelding dat de erkende bedrijfsrevisor verantwoordelijk is voor het formuleren van een conclusie bij de periodieke staten per einde halfjaar ingevolge de uitvoering van een beperkt nazicht;
 - f. een vermelding dat het beperkt nazicht van de periodieke staten per einde halfjaar is uitgevoerd overeenkomstig deze specifieke norm die vereist dat het

¹ ISRE 2410: *Review of interim financial information performed by the independent auditor of the entity*

beperkt nazicht wordt uitgevoerd overeenkomstig ISRE 2410 en de richtlijnen van de CBFA, alsmede een vermelding dat een dergelijk nazicht bestaat uit het inwinnen van inlichtingen, met name bij personen die verantwoordelijk zijn voor financiën en boekhouding, en het uitvoeren van cijferanalyses en andere werkzaamheden;

- g. een vermelding dat de reikwijdte van een beperkt nazicht aanzienlijk geringer is dan die van een controle uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden en daarom de erkende bedrijfsrevisor niet in staat stelt zekerheid te verkrijgen dat hij kennis heeft genomen van alle aangelegenheden van materieel belang die bij een controle onderkend zouden worden, en dat om die reden geen controleverklaring tot uitdrukking wordt gebracht;
- h. een conclusie waarin bevestigd wordt dat de erkende bedrijfsrevisor geen kennis heeft van feiten waaruit zou blijken dat de periodieke staten per einde halfjaar niet in alle materieel belangrijke opzichten volgens de geldende richtlijnen van de CBFA werden opgesteld;
- i. de erkende bedrijfsrevisoren dienen overeenkomstig de toezichtwetten bijkomend te bevestigen dat:
 - i. de periodieke staten per einde halfjaar, voor wat de boekhoudkundige gegevens betreft in alle materieel belangrijke opzichten in overeenstemming zijn met de boekhouding en de inventarissen, inzake volledigheid, dit is alle gegevens bevatten uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de periodieke staten per einde halfjaar worden opgesteld, en juistheid, dit is de gegevens correct weergeven uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de periodieke staten per einde halfjaar worden opgesteld;
 - ii. zij geen kennis hebben van feiten waaruit zou blijken dat de periodieke staten per einde halfjaar niet zijn opgesteld met toepassing van de boeking- en waarderingsregels voor de opstelling van de jaarrekening met betrekking tot het laatste boekjaar;
- j. voor zover van toepassing, de in de richtlijnen van de CBFA voorziene aanvullende bevestigingen met betrekking tot de opstelling van bepaalde tabellen voor de opvolging van de naleving van het reglement op het eigen vermogen;
- k. de vermelding dat het verslag enkel bestemd is voor gebruik door de CBFA in het kader van de medewerkingsopdracht;
- l. de datum van het verslag;
- m. de naam en het adres van de erkende bedrijfsrevisor, en
- n. de handtekening van de erkende bedrijfsrevisor.

(Ref.: Par. 2.A.19)

Controle van de periodieke staten per einde boekjaar

Opdracht

2.9. Diverse toezichtwetten bepalen dat de erkende bedrijfsrevisoren bij de CBFA verslag dienen uit te brengen over de resultaten van de controle van de periodieke staten per einde boekjaar. Wat met periodieke staten wordt bedoeld, wordt nader toegelicht in de richtlijnen van de CBFA.

Vereisten voor de uitvoering van de controle

2.10. De erkende bedrijfsrevisoren dienen te bevestigen dat de periodieke staten per einde boekjaar in alle materieel belangrijke opzichten opgesteld werden volgens de geldende richtlijnen van de CBFA. (Ref.: Par. 2.A.5)

Bovendien dienen zij te bevestigen dat:

- de periodieke staten per einde van het boekjaar, voor wat de boekhoudkundige gegevens betreft in alle materieel belangrijke opzichten in overeenstemming zijn met de boekhouding en de inventarissen, inzake volledigheid, dit is alle gegevens bevatten uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de periodieke staten worden opgesteld, en juistheid, dit is de gegevens correct weergeven uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de periodieke staten worden opgesteld; (Ref.: Par. 2.A.6 - 2.A.11)
- de periodieke staten per einde van het boekjaar werden opgesteld met toepassing van de boeking- en waarderingsregels voor de opstelling van de jaarrekening. (Ref.: Par. 2.A.15 en 2.A.16)

2.11. De richtlijnen van de CBFA kunnen bepalen dat de erkende bedrijfsrevisoren aanvullende bevestigingen tot uitdrukking dienen te brengen met betrekking tot de opstelling van bepaalde tabellen van de periodieke staten die belangrijk zijn in het kader van de opvolging van de naleving van het reglement op het eigen vermogen. De erkende bedrijfsrevisoren dienen hiervoor de werkzaamheden uit te voeren die zij vanuit professioneel oogpunt noodzakelijk achten. (Ref.: Par. 2.A.18)

2.12. De controle van de periodieke staten waarvan sprake in de toezichtwetten dient te worden uitgevoerd overeenkomstig de Internationale Controlestandaarden (*International Standards on Auditing*, ISA's) en de richtlijnen van de CBFA.

2.13. De erkende bedrijfsrevisoren dienen in het kader van de uitvoering van de controle van de periodieke staten er over te waken dat de werkzaamheden, voor zover van toepassing, alle procedures omvatten die de erkende bedrijfsrevisoren overeenkomstig de richtlijnen van de CBFA dienen uit te voeren met inbegrip van deze procedures die betrekking hebben op de opstelling van bepaalde tabellen van de periodieke staten die belangrijk zijn in het kader van de opvolging van de naleving van het reglement op het eigen vermogen.

2.14. De erkende bedrijfsrevisoren dienen na te gaan dat de gegevens opgenomen in de periodieke staten per einde boekjaar waarvoor de richtlijnen van de CBFA voorschrijven dat zij rechtstreeks voortvloeien uit de jaarrekening in alle materieel belangrijke opzichten in overeenstemming zijn met de jaarrekening.

Vereisten voor het verslag

2.15. Het controleverslag dient opgesteld te worden overeenkomstig ISA 800 -“*Speciale overwegingen – Controles van financiële overzichten die zijn opgesteld in overeenstemming met stelsels voor bijzondere doeleinden*”¹ en de richtlijnen van de CBFA.

2.16. Indien er sprake is van een beperking in de uitvoering van de opdracht (*scope limitation*) dienen de erkende bedrijfsrevisoren deze beperking in hun verslag te omschrijven en dienen zij aan te geven tot welke onzekerheden de beperking heeft geleid en indien mogelijk de draagwijdte ervan. (*Ref.: Par. 2.A.17*)

2.17. Het verslag dient zo snel mogelijk aan de CBFA te worden overgemaakt en ten laatste binnen de termijnen die worden vastgelegd door de CBFA. Het verslag per einde boekjaar dient onder meer volgende elementen te bevatten:

- a. het opschrift dat dient te verwijzen naar het artikel van de toezichtwet die van toepassing is ;
- b. de geadresseerde, met name de CBFA;
- c. de openings- of inleidende paragraaf:
 - i. identificatie van de periodieke staten waarop de controle betrekking heeft; en
 - ii. vermelding van de verantwoordelijkheden van de effectieve leiding van de instelling en van de erkende bedrijfsrevisor; (*Ref.: Par. 2.A.1 - 2.A.3*)
- d. een paragraaf omtrent de reikwijdte van de controle (omschrijving van de aard van de controle):
 - i. een verwijzing naar deze specifieke norm, de ISA's en de richtlijnen van de CBFA; en
 - ii. een omschrijving van de door de erkende bedrijfsrevisor verrichte werkzaamheden;

¹ ISA 800 - *Special considerations—Audits of financial statements prepared in accordance with special purpose frameworks*

- e. een conclusie waarin bevestigd wordt dat de periodieke staten in alle materieel belangrijke opzichten opgesteld werden volgens de geldende richtlijnen van de CBFA;
- f. de erkende bedrijfsrevisoren dienen overeenkomstig de toezichtwetten bijkomend te bevestigen dat:
 - i. de periodieke staten per einde boekjaar, voor wat de boekhoudkundige gegevens betreft, in alle materieel belangrijke opzichten in overeenstemming zijn met de boekhouding en de inventarissen, inzake volledigheid, dit is alle gegevens bevatten uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de periodieke staten worden opgesteld, en juistheid, dit is de gegevens correct weergeven uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de periodieke staten worden opgesteld;
 - ii. de periodieke staten per einde boekjaar werden opgesteld met toepassing van de boeking- en waarderingsregels voor de opstelling van de jaarrekening;
- g. voor zover van toepassing, de in de richtlijnen van de CBFA voorziene aanvullende bevestigingen met betrekking tot de opstelling van bepaalde tabellen voor de opvolging van de naleving van het reglement op het eigen vermogen;
- h. de vermelding dat het verslag enkel bestemd is voor gebruik door de CBFA in het kader van de medewerkingsopdracht;
- i. de datum van het verslag;
- j. de naam en het adres van de erkende bedrijfsrevisor, en
- k. de handtekening van de erkende bedrijfsrevisor.

(Ref.: Par. 2.A.20)

Toepassingsgerichte aanwijzingen en overige verklarende informatie

Verantwoordelijkheid van de effectieve leiding met betrekking tot de opstelling van de periodieke staten (Ref.: Par. 2.8 en 2.17)

- 2.A.1 De verantwoordelijkheid voor het opstellen en de presentatie van de periodieke staten in overeenstemming met de geldende richtlijnen van de CBFA alsook de verantwoordelijkheid voor de organisatie van een systeem van interne controle dat een redelijke mate van zekerheid verschaft over de betrouwbaarheid van het financiële verslaggevingproces ligt bij de effectieve leiding van de instelling.
- 2.A.2 Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer:

- het opzetten, implementeren en handhaven van een interne controle die relevant is voor het opstellen en de presentatie van de periodieke staten welke geen afwijking van materieel belang als gevolg van fraude of het maken van fouten bevat;
- het toepassen van geschikte boeking- en waarderingsregels, alsook
- het maken van boekhoudkundige schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

2.A.3 In overeenstemming met de toezichtwetten dient de effectieve leiding aan de CBFA te verklaren dat:

- de periodieke staten in overeenstemming zijn met de boekhouding en de inventarissen;
- zij het nodige heeft gedaan opdat de periodieke staten volgens de geldende richtlijnen van de CBFA zijn opgemaakt;
- de periodieke staten opgesteld zijn met toepassing van de boeking- en waarderingsregels voor de opstelling van, naar gelang, de jaarrekening of de jaarrekening met betrekking tot het laatste boekjaar.

Naleving van de richtlijnen van de CBFA per einde halfjaar (Ref.: Par. 2.2)

2.A.4. De uitvoering van een beperkt nazicht overeenkomstig deze specifieke norm heeft tot doel de erkende bedrijfsrevisoren in staat te stellen te bevestigen dat zij geen kennis hebben van feiten waaruit zou blijken dat de periodieke staten per einde halfjaar niet in alle materieel belangrijke opzichten volgens de geldende richtlijnen van de CBFA werden opgesteld (beperkte mate van zekerheid onder de vorm van een negatief geformuleerde verklaring).

Naleving van de richtlijnen van de CBFA met betrekking tot de periodieke staten per einde boekjaar (Ref.: Par. 2.10)

2.A.5. De uitvoering van een controle overeenkomstig deze specifieke norm heeft tot doel de erkende bedrijfsrevisoren in staat te stellen te bevestigen dat de periodieke staten per einde boekjaar in alle materieel belangrijke opzichten werden opgesteld volgens de geldende richtlijnen van de CBFA (redelijke mate van zekerheid onder de vorm van een positief geformuleerde verklaring).

Overeenstemming per einde halfjaar en per einde boekjaar tussen de periodieke staten en de boekhouding en de inventarissen (Ref.: Par. 2.2 en 2.10)

2.A.6. De overeenstemming van de boekhoudkundige gegevens opgenomen in de periodieke staten met de boekhouding en de inventarissen houdt in dat:

- de periodieke staten alle boekhoudkundige gegevens bevatten overeenkomstig de geldende richtlijnen van de CBFA (volledigheid van de periodieke staten);
 - de gerapporteerde boekhoudkundige gegevens juist werden overgenomen in de periodieke staten (juistheid van de periodieke staten).
- 2.A.7. Voor wat betreft de overeenstemming tussen de periodieke staten en de boekhouding en de inventarissen voorzien de toezichtwetten dat de erkende bedrijfsrevisoren een positief geformuleerde verklaring tot uitdrukking brengen zowel per einde halfjaar als per einde boekjaar.
- 2.A.8. Het nazicht van de overeenstemming tussen de periodieke staten en de boekhouding en de inventarissen is een procedure die onderdeel uitmaakt van het werkprogramma van een beperkt nazicht en controle uitgevoerd overeenkomstig deze specifieke norm. De erkende bedrijfsrevisoren kunnen derhalve over dit aspect afzonderlijk verslag uitbrengen in aanvulling op de conclusie ingevolge de uitvoering van het beperkt nazicht en de controle van de periodieke staten.
- 2.A.9. Voor wat de overeenstemming tussen de periodieke staten en de boekhouding en de inventarissen betreft, voorziet het werkprogramma onder meer in een beoordeling van het financiële verslaggevingproces voor de opmaak van de periodieke staten alsook in een steekproefsgewijze afstemming tussen de periodieke staten en de boekhouding en de inventarissen.
- 2.A.10. De beoordeling door de erkende bedrijfsrevisoren van het financiële verslaggevingproces heeft niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van het betreffende verslaggevingproces, maar wel, net zoals de steekproefsgewijze afstemming tussen de periodieke staten en de boekhouding en de inventarissen, de bevestiging te onderbouwen dat de boekhoudkundige gegevens opgenomen in de periodieke staten in alle materieel belangrijke opzichten in overeenstemming zijn met de boekhouding en de inventarissen.
- 2.A.11. De erkende bedrijfsrevisoren kunnen zich hierbij onder meer steunen op de resultaten van de beoordeling van het financiële verslaggevingproces door de effectieve leiding.

Toepassing van de boeking- en waarderingsregels per einde halfjaar (Ref.: Par. 2.2)

- 2.A.12. Voor wat de naleving van de boeking- en waarderingsregels voor de opstelling van de jaarrekening met betrekking tot het laatste boekjaar betreft voorzien de toezichtwetten dat de erkende bedrijfsrevisoren een negatief geformuleerde verklaring tot uitdrukking brengen.
- 2.A.13. Het inwinnen van inlichtingen bij personen die financiële en boekhoudkundige verantwoordelijkheid dragen inzake onder meer de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en beoordeling of zij:

- in overeenstemming zijn met de van toepassing zijnde grondslagen;
- dienovereenkomstig zijn toegepast, en
- op consistente wijze zijn toegepast en, zo dat niet het geval is, of de wijzigingen in de (toepassing van de) grondslagen in voldoende mate zijn toegelicht;

is een procedure die onderdeel uitmaakt van het werkprogramma van een beperkt nazicht uitgevoerd overeenkomstig ISRE 2410.

- 2.A.14. Daar het inwinnen van inlichtingen inzake de overeenstemming van de toegepaste grondslagen voor waardering met de van toepassing zijnde grondslagen deel uitmaakt van het werkprogramma van een beperkt nazicht uitgevoerd overeenkomstig ISRE 2410, kunnen de erkende bedrijfsrevisoren over dit aspect afzonderlijk verslag uitbrengen in aanvulling op de conclusie ingevolge de uitvoering van het beperkt nazicht van de halfjaarlijkse periodieke staten.

Toepassing van de boeking- en waarderingsregels per einde boekjaar (Ref.: Par. 2.10)

- 2.A.15. Voor wat de naleving van de boeking- en waarderingsregels voor de opstelling van de jaarrekening betreft, voorzien de toezichtwetten dat de erkende bedrijfsrevisoren een positief geformuleerde verklaring tot uitdrukking brengen.
- 2.A.16. Daar de controle op de consistentie van de toegepaste grondslagen voor waardering met de van toepassing zijnde grondslagen deel uitmaakt van het werkprogramma van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's en de specifieke norm vereist dat de periodieke staten worden aangesloten met de jaarrekening, kunnen de erkende bedrijfsrevisoren over dit aspect afzonderlijk verslag uitbrengen in aanvulling op het verslag ingevolge de uitvoering van de controle van de periodieke staten per einde boekjaar.

Beperking in de uitvoering van de opdracht (Ref.: Par. 2.7 en 2.16)

- 2.A.17. De richtlijnen van de CBFA bepalen onder meer dat voor de modelmatige aanpak, dit is de aanpak waarbij de instelling middels modellen rechtstreeks het vereiste reglementair eigen vermogen berekent (zoals bijvoorbeeld VaR voor het marktrisico en AMA voor het operationeel risico) of middels modellen die als input worden gebruikt voor de berekening van het vereiste reglementair eigen vermogen (zoals PD, LGD, EAD modellen voor kredietrisico), de erkende bedrijfsrevisoren het model niet dienen te valideren. De richtlijnen bepalen eveneens dat de controle van de naleving van de erkenningsvoorwaarden van de interne modellen zoals bepaald in de reglementaire normen niet onder de verantwoordelijkheid valt van de erkende bedrijfsrevisor. Onder erkenningsvoorwaarden worden onder meer begrepen de initiële goedkeuring van de modellen, de opvolging van bepaalde kwalitatieve vereisten en de jaarlijkse herziening.

Aanvullende bevestigingen - andere dan deze met betrekking tot de juistheid en volledigheid van de periodieke staten en de toepassing van de boeking- en waarderingsregels (Ref.: Par. 2.3 en 2.11)

- 2.A.18. De richtlijnen van de CBFA kunnen bepalen dat de erkende bedrijfsrevisoren aanvullende bevestigingen tot uitdrukking dienen te brengen met betrekking tot de opstelling van bepaalde tabellen van de periodieke staten die belangrijk zijn in het kader van de opvolging van de naleving van het reglement op het eigen vermogen. De werkzaamheden die de erkende bedrijfsrevisoren in dit verband dienen uit te voeren vallen buiten het toepassingsgebied van deze specifieke norm.

Verslaggeving per einde halfjaar (Ref.: Par. 2.8)

- 2.A.19. Bijlage A bij deze specifieke norm bevat een voorbeeld van een verslag dat gebruikt kan worden in het kader van het nazicht van de periodieke staten per einde halfjaar . Bij de opstelling van het verslag werd onder meer rekening gehouden met de voorschriften inzake de rapportering van de bevindingen ingevolge de uitvoering van een beperkt nazicht overeenkomstig ISRE 2410, de richtlijnen van de CBFA en de voorschriften vervat in deze specifieke norm .

Het verslag bevat naast de in de toezichtwetten voorziene beperkte mate van zekerheid inzake de naleving door de instelling van de geldende richtlijnen van de CBFA inzake de opstelling van de periodieke staten:

- de in de toezichtwetten en de richtlijnen van de CBFA voorziene bevestigingen inzake:
 - de volledigheid en juistheid van de periodieke staten (positief geformuleerde verklaring);
 - de toepassing van de boeking- en waarderingsregels voor de opstelling van de jaarrekening met betrekking tot het laatste boekjaar (negatief geformuleerde verklaring);
- voor zover van toepassing, de in de richtlijnen van de CBFA voorziene aanvullende bevestigingen met betrekking tot de opstelling van bepaalde tabellen voor de opvolging van de naleving van het reglement op het eigen vermogen.

Verslaggeving per einde jaar (Ref.: Par. 2.17)

- 2.A.20. Bijlage B bij deze norm bevat een voorbeeld van een controleverslag dat gebruikt kan worden in het kader van de controle van de periodieke staten per einde boekjaar. Bij de opstelling van het verslag werd onder meer rekening gehouden met de voorschriften vervat in ISA 800 inzake de rapportering van de bevindingen ingevolge de uitvoering van een controle overeenkomstig de ISA's, de richtlijnen van de CBFA en de voorschriften vervat in deze specifieke norm.

Het verslag bevat naast de in de toezichtwetten voorziene redelijke mate van zekerheid inzake de naleving door de instelling van de geldende richtlijnen van de CBFA inzake de opstelling van de periodieke staten:

- de in de toezichtwetten en de richtlijnen van de CBFA voorziene bevestigingen inzake:
 - de volledigheid en juistheid van de periodieke staten (positief geformuleerde verklaring);
 - de toepassing van de boeking- en waarderingsregels voor de opstelling van de jaarrekening (positief geformuleerde verklaring);
- voor zover van toepassing, de in de richtlijnen van de CBFA voorziene aanvullende bevestigingen met betrekking tot de opstelling van bepaalde tabellen voor de opvolging van de naleving van het reglement op het eigen vermogen.

Beoordeling van de interne controlemaatregelen

Opricht

- 3.1 Diverse toezichtwetten bepalen dat de erkende bedrijfsrevisoren de interne controlemaatregelen die de instellingen onder toezicht hebben getroffen dienen te beoordelen en hun bevindingen ter zake aan de CBFA dienen mede te delen.
- 3.2 De CBFA heeft de draagwijdte van de opdracht van de erkende bedrijfsrevisoren nader omschreven in haar richtlijnen. De opdracht heeft tot doel de beoordeling van het geheel van de interne controlemaatregelen uitgewerkt om een redelijke mate van zekerheid te verschaffen over de betrouwbaarheid van de financiële en prudentiële verslaggeving en het geheel van de interne controlemaatregelen gericht op de beheersing van de risico's verbonden aan de operationele activiteiten. (*Ref.: Par. 3.A.1*)
- 3.3 De opdracht omvat de compliancefunctie als onderdeel van een aangepaste organisatie maar de opdracht omvat niet het nagaan of de instelling het geheel van wetgevingen naleeft.
- 3.4 De opdracht van de erkende bedrijfsrevisoren omvat eveneens, voor zover van toepassing, de beoordeling van de deugdelijkheid van de maatregelen die de kredietinstellingen naar Belgisch recht, de bijkantoren in België van niet-EER kredietinstellingen, de beleggingsondernemingen naar Belgisch recht en de bijkantoren in België van niet-EER beleggingsondernemingen getroffen hebben ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten in toepassing van de artikelen 77 (enkel voor beursvennootschappen), 77bis en 77ter van de wet van 6 april 1995 en van de op grond van deze bepalingen door de Koning genomen uitvoeringsmaatregelen evenals de mededeling van hun bevindingen terzake aan de CBFA.

Deze opdracht omvat de beoordeling van de door de instelling getroffen maatregelen in uitvoering van de principes van circulaire PPB-2007-7-CPB.

3.5 Voor bijkantoren in België van EER instellingen is de opdracht, voor zover het wettelijk statuut en de richtlijnen van de CBFA voorzien in een beoordeling van de interne controlemaatregelen, beperkt tot de beoordeling van de maatregelen die de instellingen hebben getroffen tot naleving van de wetten, besluiten en reglementen die op deze instellingen van toepassing zijn en waarvoor de CBFA bevoegd is. De opdracht bij bijkantoren in België van EER instellingen omvat eveneens:

- de beoordeling van het geheel van de interne controlemaatregelen om een redelijke zekerheid te verschaffen over de betrouwbaarheid van de financiële en prudentiële verslaggeving, evenals
- de compliancefunctie.

(Ref.: Par. 3.A.2)

3.6 De opdracht heeft tot doel de mededeling van bevindingen aan de CBFA ingevolge de beoordeling, voor zover van toepassing, van het geheel van de interne controlemaatregelen uitgewerkt:

- om een redelijke mate van zekerheid te verschaffen over de betrouwbaarheid van de financiële en prudentiële verslaggeving;
- voor de beheersing van de operationele activiteiten;
- ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten;
- tot naleving van de wetten, besluiten en reglementen die op de bijkantoren van EER instellingen van toepassing zijn en waarvoor de CBFA bevoegd is.

3.7 De opdracht van de erkende bedrijfsrevisor doet geen afbreuk aan de verantwoordelijkheden van de personen belast met de effectieve leiding, evenals van het wettelijk bestuursorgaan, voor zover dit bestaat, zoals beschreven in de van toepassing zijnde wetgeving.

Vereisten voor de beoordeling van de interne controlemaatregelen van instellingen naar Belgisch recht, met uitzondering van de gemengde financiële holdings naar Belgisch recht, en bijkantoren in België van niet-EER instellingen met inbegrip, voor zover van toepassing, van de beoordeling van de deugdelijkheid van de maatregelen getroffen ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten

3.8 De erkende bedrijfsrevisoren dienen het geheel van de interne controlemaatregelen te beoordelen die door de instelling werden uitgewerkt:

- om een redelijke mate van zekerheid te verschaffen over de betrouwbaarheid van de financiële en prudentiële verslaggeving; (Ref.: Par. 3.A.11 - 3.A.13)

- gericht op de beheersing van de risico's verbonden aan de operationele activiteiten. (*Ref.: Par. 3.A.14*)
- 3.9 De erkende bedrijfsrevisoren dienen na te gaan hoe de effectieve leiding er zich van vergewist heeft dat de beoordeling die zij heeft uitgevoerd, alsook de documentatie en het verslag die zij in dit verband heeft opgesteld beantwoorden aan de vereisten van de circulaire van de CBFA inzake de beoordeling van het interne controlesysteem. De erkende bedrijfsrevisoren dienen in dit verband een kritische analyse uit te voeren van het verslag van de effectieve leiding waarbij onderzocht wordt:
- of het verslag van de effectieve leiding weerspiegelt hoe de personen belast met de effectieve leiding te werk zijn gegaan bij het opstellen van hun verslag;
 - of het verslag ondersteund wordt door voldoende documentatie. (*Ref.: Par. 3.A.26 - 3.A.43*)
- 3.10 De erkende bedrijfsrevisoren dienen minstens de in de richtlijnen van de CBFA opgesomde procedures uit te voeren en dienen deze procedures te vervolledigen indien zij dit noodzakelijk achten en steunen hiervoor op het resultaat van hun professionele beoordeling. De erkende bedrijfsrevisoren dienen in hun rapportering duidelijk de aard aan te geven van de bijkomend uitgevoerde procedures evenals de relevante bevindingen die het resultaat zijn van deze bijkomende procedures. (*Ref.: Par. 3.A.15*)
- 3.11 Voor zover van toepassing, dienen de erkende bedrijfsrevisoren de deugdelijkheid van de maatregelen te beoordelen met betrekking tot de vrijwaring van de tegoeden van de cliënten in toepassing van de artikelen 77 (enkel voor beursvennootschappen), 77bis en 77ter van de wet van 6 april 1995 en van de op grond van deze bepalingen door de Koning genomen uitvoeringsmaatregelen. Deze beoordeling houdt in dat de erkende bedrijfsrevisoren dienen na te gaan of de instelling de principes van een gezonde praktijk toepast betreffende de administratie van de financiële instrumenten en de erbij horende interne controleprocedures zoals nader toegelicht in circulaire PPB-2007-7-CPB. (*Ref.: Par. 3.A.16 – 3.A.20*)
- 3.12 De erkende bedrijfsrevisoren dienen na te gaan of de effectieve leiding in het kader van de beoordeling van de interne controlemaatregelen en in de verslaggeving over de resultaten van deze beoordeling, voor zover vereist, de nodige aandacht heeft geschonken aan de naleving van de principes van circulaire PPB-2007-7-CPB.
- 3.13 De erkende bedrijfsrevisoren dienen de maatregelen van interne controle te toetsen aan de maatregelen van interne controle opgenomen in de openbare controleregeling die geldt voor de betrokken instellingen. (*Ref.: Par. 3.A.44 - 3.A.46*)
- 3.14 Indien de erkende bedrijfsrevisor in het kader van de beoordeling van de interne controlemaatregelen op de werkzaamheden van een andere beroepsbeoefenaar steunt dient de erkende bedrijfsrevisor gedetailleerde instructies op te stellen waarin hij onder meer duidelijke toelichtingen dient te verstrekken bij een aantal aspecten van het door de effectieve leiding uit te voeren beoordelingsproces, zoals beoordelingsmethodiek, de volledigheid van de criteria (inclusief eventuele lokale criteria), de documentatie, het

toetsen van de werking, en de kennis op lokaal niveau van de doelstellingen van de beoordelingsoefening.

- 3.15 De verslaggeving van de effectieve leiding slaat gedeeltelijk op elementen die niet door de erkende bedrijfsrevisoren dienen beoordeeld te worden. De erkende bedrijfsrevisoren dienen echter na te gaan of de verslaggeving geen onmiskenbare inconsistenties vertoont met de informatie waarover zij beschikken in het kader van hun mandaat.

Vereisten voor de uitvoering van de beoordeling van de interne controlemaatregelen bij bijkantoren van EER instellingen en gemengde financiële holdings naar Belgisch recht

- 3.16 Indien de instellingen onderworpen zijn aan een circulaire van de CBFA die voorziet in een verslaggeving vanwege de effectieve leiding aan de erkende bedrijfsrevisoren en de CBFA inzake de beschrijving en de beoordeling van de interne controle, dienen de erkende bedrijfsrevisoren een kritische analyse uit te voeren van het verslag van de effectieve leiding zoals voorzien in Par. 3.9.

- 3.17 De erkende bedrijfsrevisoren bij bijkantoren in België van EER kredietinstellingen, beursvennootschappen en beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging die onder richtlijn 85/611/EEG vallen, dienen de interne controlemaatregelen te beoordelen die de instellingen hebben getroffen tot naleving van de wetten, besluiten en reglementen die op deze instellingen van toepassing zijn en waarvoor de CBFA bevoegd is. De toezichtwetten bepalen de bevoegdheden van de CBFA die nader worden toegelicht in de richtlijnen van de CBFA. (*Ref.: Par. 3.A.21 – 3.A.23*)

- 3.18 De beoordeling van de interne controlemaatregelen bij bijkantoren in België van EER-kredietinstellingen en EER-beleggingsondernemingen dient eveneens, voor wat betreft de door deze instellingen eventueel uitgevoerde beleggingsdiensten en –activiteiten, de beoordeling te omvatten van de maatregelen getroffen in uitvoering van de principes van circulaire PPB-2007-7-CPB die op deze bijkantoren van toepassing zijn inzake:

- de bevestiging van de verrichtingen die de instelling uitvoert in financiële instrumenten die toebehoren aan een niet-professionele cliënt;
- het bezorgen aan de cliënt van een gedetailleerd overzicht van de financiële instrumenten aangehouden voor rekening van de cliënt.

- 3.19 Voor gemengde financiële holdings naar Belgisch recht dienen de erkende bedrijfsrevisoren het passend karakter te beoordelen van de risicobeheerprocedures evenals het passend karakter van de interne controleprocedures en de administratieve en boekhoudkundige organisatie als bedoeld in artikel 13 van het koninklijk besluit van 21 november 2005. Om dit doel te bereiken dienen de erkende bedrijfsrevisoren op groepsniveau de procedures uit te voeren waarnaar verwezen wordt in de richtlijnen van de CBFA. (*Ref.: Par. 3.A.24 en 3.A.25*)

- 3.20 Voor de gevallen als vermeld in Par. 3.17 - 3.19, en voor zover geen verslaggeving vanwege de effectieve leiding wordt vereist inzake de beschrijving en de beoordeling

van de interne controle, dienen de erkende bedrijfsrevisoren zich te steunen op de kennis verkregen en de documentatie opgesteld in het kader van de privaatrechtelijke opdracht en de controle van de periodieke staten, in het bijzonder over het systeem van interne controle over het financiële verslaggevingproces.

- 3.21 De richtlijnen van de CBFA kunnen bepalen dat de erkende bedrijfsrevisoren contact dienen op te nemen met de diensten van de CBFA om de wijze vast te leggen waarop hun medewerking met de CBFA zal verlopen. Dit is onder meer het geval voor de beoordeling van de interne controlemaatregelen bij financiële holdings en gemengde financiële holdings naar buitenlands recht.
- 3.22 De erkende bedrijfsrevisoren dienen de maatregelen van interne controle, voor zover deze betrekking hebben op de naleving van de wetten, besluiten en reglementen waarvoor de CBFA bevoegd is, te toetsen aan de maatregelen van interne controle opgenomen in de openbare controleregeling (zie ook Par. 3.13).

Vereisten voor het verslag (Ref.: Par. 3.A.47 – 3.A.49)

- 3.23 De erkende bedrijfsrevisoren dienen hun bevindingen mede te delen aan de CBFA. Het verslag dient zo snel mogelijk aan de CBFA te worden overgemaakt en ten laatste binnen de termijnen die worden vastgelegd door de CBFA.
- 3.24 De erkende bedrijfsrevisoren dienen in hun verslag aan de CBFA hun bevindingen op te nemen ten aanzien van het verslag van de personen belast met de effectieve leiding, voor zover dit verslag vereist is.
- 3.25 De erkende bedrijfsrevisoren dienen zich voor hun verslag van hun bevindingen te steunen op de werkzaamheden die ze hebben uitgevoerd en die ze beschrijven in hun verslag. De erkende bedrijfsrevisoren dienen in hun verslag, voor zover dit vereist is, afzonderlijk melding te maken van de werkzaamheden die uitgevoerd werden in het kader van de beoordeling van de deugdelijkheid van de maatregelen getroffen ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten, evenals van hun bevindingen ingevolge de door hen uitgevoerde werkzaamheden. Desgewenst kan de erkende bedrijfsrevisor een afzonderlijk verslag opstellen betreffende de beoordeling van de deugdelijkheid van de maatregelen getroffen ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten.
- 3.26 Het verslag van de erkende bedrijfsrevisor dient, voor zover geen afzonderlijk verslag wordt opgesteld aangaande de deugdelijkheid van de maatregelen getroffen ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten, volgende punten te bevatten:
- a. het opschrift dat dient te verwijzen naar het artikel van de toezichtwet die van toepassing is;
 - b. de geadresseerde, met name de CBFA;
 - c. een vermelding dat de effectieve leiding verantwoordelijk is voor de organisatie en de werking van de interne controle overeenkomstig de bepalingen van de toezichtwetten; (*Ref.: Par. 3.A.3 – 3.A.7*)

- d. een vermelding dat het wettelijke bestuursorgaan, voor zover dit bestaat, dient te controleren of de instelling beantwoordt aan de wettelijke vereisten inzake de interne controle; (*Ref.: Par. 3.A.8 en 3.A.9*)
- e. een vermelding dat de erkende bedrijfsrevisor verantwoordelijk is voor de beoordeling van de opzet van de interne controlemaatregelen als bedoeld in de toezichtwetten en de richtlijnen van de CBFA en de mededeling van de bevindingen aan de CBFA ingevolge deze beoordeling;
- f. een vermelding dat de werkzaamheden uitgevoerd werden overeenkomstig de richtlijnen van de CBFA en deze specifieke norm;
- g. een vermelding dat de erkende bedrijfsrevisor, voor zover van toepassing, het verslag van de effectieve leiding kritisch heeft beoordeeld alsook de documentatie waarop dit verslag is gesteund alsmede het feit dat de erkende bedrijfsrevisor zich gesteund heeft op de kennis verkregen en de documentatie opgesteld in het kader van zijn privaatrechtelijke opdracht, in het bijzonder over het systeem van interne controle over het financiële verslaggevingproces;
- h. een beschrijving van de uitgevoerde werkzaamheden. Werkzaamheden uitgevoerd in het kader van de beoordeling van de deugdelijkheid van de maatregelen ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten dienen afzonderlijk te worden vermeld;
- i. een vermelding van de beperkingen in de uitvoering van de opdracht; (*Ref.: Par. 3.A.50 – 3.A.55*)
- j. een opgave van de bevindingen gegroepeerd naar gelang deze betrekking hebben op:
 - de naleving van de bepalingen vervat in circulaire CBFA_2008_12 en CBFA_2009_26 betreffende het verslag van de effectieve leiding;
 - het financiële verslaggevingproces;
 - de maatregelen getroffen ter naleving van de wetten, besluiten en reglementen die op de bijkantoren in België van EER instellingen van toepassing zijn en waarvoor de CBFA bevoegd is;
 - de vrijwaring van de tegoeden van de cliënten, en
 - de overige bevindingen;
- k. de vermelding dat het verslag enkel bestemd is voor gebruik door de CBFA in het kader van de medewerkingsopdracht;
- l. de datum van het verslag;
- m. de naam en het adres van de erkende bedrijfsrevisor, en
- n. de handtekening van de erkende bedrijfsrevisor.

(*Ref.: Par. 3.A.56*)

Toepassingsgerichte aanwijzingen en overige verklarende informatie

Opdracht

3.A.1 Voor beleggingsdiensten en –activiteiten omvat de opdracht van de erkende bedrijfsrevisoren de beoordeling, voor zover van toepassing, van de door de instelling getroffen interne controlemaatregelen om:

- belangenconflicten te voorkomen;
- de continuïteit van de beleggingsdiensten en -activiteiten te verzekeren;
- de risico's te beperken wanneer operationele taken die van kritiek belang zijn voor een bevredigende dienstverlening worden uitbesteed aan derden.

(Ref.: Par. 3.2)

3.A.2 De opdracht bij bijkantoren in België van EER-kredietinstellingen en EER-beleggingsondernemingen omvat eveneens, voor wat betreft de door deze instellingen eventueel uitgevoerde beleggingsdiensten en –activiteiten, de beoordeling van de interne controlemaatregelen getroffen tot naleving van de bepalingen inzake:

- de bevestiging van de verrichtingen die de instelling uitvoert in financiële instrumenten die toebehoren aan een niet-professionele cliënt;
- het bezorgen aan de cliënt van een gedetailleerd overzicht van de financiële instrumenten aangehouden voor rekening van de cliënt.

(Ref.: Par. 3.5)

Verantwoordelijkheden van de effectieve leiding *(Ref.: Par. 3.26)*

3.A.3 De verantwoordelijkheid voor de organisatie en de werking van de interne controle overeenkomstig de bepalingen van de van toepassing zijnde wetgeving, berust bij de effectieve leiding.

3.A.4 De effectieve leiding dient er voor te zorgen dat de instelling beschikt over een geheel van interne controlemaatregelen zoals bepaald in de op de instelling van toepassing zijnde wetgeving.

3.A.5 Onder toezicht van het wettelijk bestuursorgaan, indien het bestaat, zijn de personen belast met de effectieve leiding, verantwoordelijk voor het nemen van alle noodzakelijke maatregelen om de naleving te verzekeren van:

- een passend financieel verslaggevingproces;
- een passende operationele werking van de instelling;
- passende regels inzake compliance en integriteit van de instelling.

- 3.A.6 In overeenstemming met de van toepassing zijnde wetgeving lichten de personen belast met de effectieve leiding, voor zover van toepassing, minstens jaarlijks het wettelijk bestuursorgaan, de CBFA en de erkende bedrijfsrevisor in over de naleving van de interne controlevereisten zoals beschreven in de op de instelling van toepassing zijnde wetgeving. De informatieverstrekking aan de CBFA en de erkende bedrijfsrevisor gebeurt volgens de door de CBFA bepaalde modaliteiten.
- 3.A.7 De effectieve leiding van bepaalde instellingen onder toezicht zijn niet verplicht de werking van de interne controle op jaarlijkse basis te beoordelen en hierover verslag uit te brengen bij de erkende bedrijfsrevisoren en de CBFA. Dit is momenteel onder meer het geval voor:
- bijkantoren in België van EER kredietinstellingen, beursvennootschappen en beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging;
 - financiële holdings en gemengde financiële holdings naar buitenlands recht waarvoor het prudentieel toezicht door de CBFA wordt uitgeoefend, en
 - gemengde financiële holdings naar Belgisch recht.

Het feit dat de effectieve leiding van deze instellingen niet verplicht is de werking van de interne controle op jaarlijkse basis te beoordelen en hierover verslag uit te brengen bij de erkende bedrijfsrevisoren en de CBFA doet geen afbreuk aan de verantwoordelijkheden van de effectieve leiding voor het naleven van de op de instellingen van toepassing zijnde wettelijke bepalingen met inbegrip van onder meer de naleving van de bepalingen waarvoor de CBFA bevoegd is.

Verantwoordelijkheden van het wettelijk bestuursorgaan (indien het bestaat) (Ref.: Par. 3.26)

- 3.A.8 De verantwoordelijkheid voor het toezicht op de organisatie en de werking van de interne controle, overeenkomstig de op de instellingen van toepassing zijnde wetgeving, berust bij het wettelijk bestuursorgaan, in voorkomend geval via het auditcomité.
- 3.A.9 In overeenstemming met de op de instelling van toepassing zijnde wetgeving dient het wettelijk bestuursorgaan, in voorkomend geval via het auditcomité, te controleren of de instelling beantwoordt aan de in de wetgeving opgelegde interne controlevereisten, en kennis te nemen van de genomen passende maatregelen.

Beoordeling van de interne controlemaatregelen door de erkende bedrijfsrevisoren

- 3.A.10 De belangrijkste elementen in de beoordeling van de interne controlemaatregelen vormen het verslag van de personen belast met de effectieve leiding en de kennis verkregen en de documentatie opgesteld in het kader van de privaatrechtelijke opdracht en de controle van de periodieke staten, in het bijzonder over het systeem van interne controle over het financiële verslaggevingproces.

De beoordeling van de interne controlemaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële en prudentiële verslaggeving (Ref.: Par. 3.8)

- 3.A.11 Deze specifieke norm herneemt, louter ter informatie, een aantal algemene bepalingen met betrekking tot de door de erkende bedrijfsrevisoren uit te voeren beoordelingen van de interne controle in het kader van, naar gelang, de controle van de jaarrekening of de certificatie van de openbaar gemaakte jaarlijkse boekhoudkundige gegevens en de controle van de periodieke staten. De controle van de jaarrekening dient te worden uitgevoerd overeenkomstig de van toepassing zijnde controlenormen. De controle van de periodieke staten dient te worden uitgevoerd overeenkomstig de bepalingen van deze specifieke norm.
- 3.A.12 Deze specifieke norm bepaalt met betrekking tot het beperkt nazicht en de controle van de periodieke staten onder meer dat het beperkt nazicht en de controle dienen uitgevoerd te worden overeenkomstig respectievelijk ISRE 2410 en de ISA's. Bij het bepalen van de werkzaamheden die dienen verricht te worden om een controle volgens de internationale controlestandaarden uit te voeren, leeft de erkende bedrijfsrevisor alle voor de controle relevante ISA's na met inbegrip van de in de ISA's beschreven werkzaamheden op het vlak van de kennis die de erkende bedrijfsrevisor dient te verwerven van de instelling en haar omgeving, het inschatten van het risico van een afwijking van materieel belang en de door de erkende bedrijfsrevisoren uit te voeren werkzaamheden in functie van de door hen gemaakte risico-inschatting.
- 3.A.13 De Algemene controlenormen van het IBR evenals de ISA's bepalen onder meer dat de erkende bedrijfsrevisoren in het kader van de uitvoering van een controle overeenkomstig deze standaarden:
- rekening dienen te houden met de bestaande interne controle evenals met de wet- en regelgeving die van toepassing zijn ten einde in de gegeven omstandigheden de gepaste werkzaamheden te bepalen, maar niet om een oordeel te geven omtrent de opzet en de werking van de interne controle of de naleving van de wet- en regelgeving;
 - voldoende kennis dienen te verkrijgen van de instelling en haar omgeving, met inbegrip van haar interne controle om de aard en omvang van het risico van een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude of fouten in de financiële overzichten te kunnen onderkennen en in te schatten en om verdere controlewerkzaamheden op te kunnen zetten en uit te voeren;
 - kennis dienen te verkrijgen over die aspecten van de interne controle die relevant zijn voor de controle;
 - verdere controlewerkzaamheden dienen op te zetten en uit te voeren waarvan de aard, tijdsfasering en omvang worden gebaseerd op, en in functie staan van, het ingeschatte risico van een afwijking van materieel belang op het niveau van beweringen. Hiertoe dienen de erkende bedrijfsrevisoren over te gaan tot het uitvoeren van gegevensgerichte en/of systeemgerichte controles.

De beoordeling van de interne controlemaatregelen gericht op de beheersing van de operationele activiteiten (Ref.: Par. 3.8)

- 3.A.14 In aanvulling op de beoordeling van de interne controlemaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële en prudentiële verslaggeving dient de erkende bedrijfsrevisor, voor zover van toepassing, ook de interne controle te beoordelen gericht op de beheersing van de operationele activiteiten. Hiervoor steunt de erkende bedrijfsrevisor onder meer op zijn geactualiseerde kennis van de openbare controleregeling die geldt voor de instelling onder toezicht.

Beoordeling van specifieke interne controlemaatregelen (Ref.: Par. 3.10)

- 3.A.15 De richtlijnen van de CBFA kunnen de aandacht vestigen op de beoordeling van specifieke interne controlemaatregelen. Dit is onder meer het geval bij beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging waarvoor de richtlijnen van de CBFA de aandacht van de erkende bedrijfsrevisoren vestigen op de beoordeling van de specifieke interne controlemaatregelen bij deze vennootschappen zoals bepaald bij artikel 153, § 3, tweede en derde lid, §§ 5 en 6 van de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles.

De beoordeling, voor zover van toepassing, van de deugdelijkheid van de maatregelen ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten (Ref.: Par. 3.11)

- 3.A.16 De richtlijnen van de CBFA bepalen dat de beoordeling door de erkende bedrijfsrevisor van de interne controle betreffende de beleggingsdiensten en -activiteiten onder meer een kritische beoordeling omvat van het verslag van de personen belast met de effectieve leiding, in voorkomend geval het directiecomité, opgemaakt overeenkomstig de toepasselijke wettelijke bepalingen. De erkende bedrijfsrevisor dient te onderzoeken of het verslag weerspiegelt hoe de personen belast met de effectieve leiding te werk zijn gegaan bij het opstellen van hun verslag en of het verslag wordt ondersteund door een voldoende documentatie zoals beschreven in vereiste Par. 3.9.
- 3.A.17 In het kader van de beoordeling van de deugdelijkheid van de maatregelen ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten winnen de erkende bedrijfsrevisoren inlichtingen in bij de effectieve leiding, in voorkomend geval het directiecomité, van de manier waarop zij te werk is gegaan bij het beoordelen van de naleving van de wettelijke voorschriften inzake de vrijwaring van de tegoeden van de cliënten in toepassing van:
- artikelen 77 (enkel voor beursvennootschappen), 77bis en 77ter van de wet van 6 april 1995;
 - de op grond van deze bepalingen genomen uitvoeringsmaatregelen (koninklijk besluit van 3 juni 2007), en
 - de naleving van de principes van circulaire PPB-2007-7-CPB,

alsook het evalueren van deze inlichtingen.

3.A.18 Met betrekking tot de naleving van de bepalingen van artikel 77 van de wet van 6 april 1995 dient bijzondere aandacht te worden besteed aan de naleving van:

- de beperkingen inzake het in ontvangst nemen van deposito's;
- de voorwaarden en modaliteiten waaraan de gelddeposito's moeten voldoen, evenals de voorwaarden en modaliteiten voor de beleggingen die met deze gelden worden verricht, en
- de voorwaarden en modaliteiten aangaande de organisatie, de bescherming van en informatieverstrekking aan de cliënten wat de inontvangstneming van gelden en hun belegging bij andere bemiddelaars betreft.

De beperkingen, voorwaarden en modaliteiten waaraan de beursvennootschappen moeten voldoen zijn nader bepaald in het koninklijk besluit van 3 juni 2007.

3.A.19 Met betrekking tot de naleving van de bepalingen van de artikelen 77bis en 77ter van de wet van 6 april 1995 dient bijzondere aandacht te worden besteed aan de naleving van:

- de beperkingen inzake het gebruik van financiële instrumenten die aan een cliënt toebehoren;
- de voorwaarden waaraan de door de cliënten verrichte deponeringen van financiële instrumenten moeten voldoen;
- de regels inzake de informatieverstrekking aan de cliënten wat de inontvangstneming van financiële instrumenten betreft en hun deponering bij andere bemiddelaars;
- de bepalingen inzake het bijhouden van de gegevens en rekeningen die noodzakelijk zijn om de tegoeden die voor een cliënt worden aangehouden te onderscheiden van de tegoeden die voor andere cliënten worden aangehouden, en van hun eigen tegoeden, en
- de vereisten aangaande de boekhoudkundige organisatie en de boekhoudregels voor de deponeringen van gelden bij beursvennootschappen of van financiële instrumenten bij beursvennootschappen of kredietinstellingen.

De beperkingen, voorwaarden en modaliteiten waaraan moet worden voldoen zijn nader bepaald in het koninklijk besluit van 3 juni 2007, alsook in circulaire PPB-2007-7-CPB.

3.A.20 De beoordeling van de deugdelijkheid van de maatregelen ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten moet voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen naar Belgisch recht worden uitgevoerd op vennootschappelijke basis en voor bijkantoren in België van hoger vernoemde instellingen op territoriale basis. De draagwijdte van de beoordeling van de deugdelijkheid van de maatregelen ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten is derhalve beperkter dan de beoordeling van de interne controlemaatregelen die, voor zover van toepassing, tevens slaat op de groep waarop de CBFA geconsolideerd toezicht houdt.

De beoordeling, voor zover van toepassing, van de interne controlemaatregelen tot naleving van de wetten, besluiten en reglementen die op de bijkantoren van EER instellingen van toepassing zijn en waarvoor de CBFA bevoegd is (Ref.: Par. 3.17)

3.A.21 De wet van 22 maart 1993 bepaalt onder meer dat de erkende bedrijfsrevisoren van bijkantoren in België van EER kredietinstellingen bij de CBFA verslag uitbrengen over de door de instelling getroffen interne controlemaatregelen tot naleving van de op deze instellingen van toepassing zijnde bepalingen inzake de opstelling van de periodieke staten, de openbaarmaking van bepaalde boekhoudkundige gegevens, alsook de naleving van de bepalingen inzake het monetair beleid en het beheer van het liquiditeitsrisico zoals nader toegelicht in de circulaire van de CBFA.

3.A.22 In het kader van de beoordeling van de interne controlemaatregelen is het aan te bevelen minimaal volgende procedures uit te voeren:

- het verkrijgen van voldoende kennis van de instelling en haar omgeving;
- het onderzoek van de interne controle zoals bedoeld in de Algemene controlenormen van het IBR en de ISA's;
- het nazicht van de notulen van de vergaderingen van de effectieve leiding;
- de actualisering van de kennis van de openbare controleregeling en in het bijzonder van de op de instelling van toepassing zijnde wetten, besluiten en reglementen waarvoor de CBFA bevoegd is ;
- het nazicht van documenten die betrekking hebben op de van toepassing zijnde wetten, besluiten en reglementen waarvoor de CBFA bevoegd is;
- het inwinnen en evalueren van inlichtingen bij de effectieve leiding aangaande de door de instelling getroffen interne controlemaatregelen tot naleving van de van toepassing zijnde wetten, besluiten en reglementen waarvoor de CBFA bevoegd is;

Voor zover de instelling onderworpen is aan een circulaire van de CBFA die voorziet in een verslaggeving vanwege de effectieve leiding aan de erkende bedrijfsrevisoren en de CBFA inzake de beschrijving en de beoordeling van de interne controle:

- het inwinnen en evalueren van inlichtingen bij de effectieve leiding van de manier waarop zij te werk is gegaan bij het beoordelen van de interne controlemaatregelen getroffen tot naleving van de van toepassing zijnde wetten, besluiten en reglementen waarvoor de

CBFA overeenkomstig de toezichtwetten bevoegd is en het opstellen van haar verslag;

- het nazicht van de documentatie ter ondersteuning van het verslag van de effectieve leiding;
- het onderzoek van het verslag van de effectieve leiding in het licht van de kennis verworven in het kader van de privaatrechtelijke opdracht;
- nazicht of het opgestelde verslag van de effectieve leiding weerspiegelt hoe de effectieve leiding te werk is gegaan bij de uitvoering van de beoordeling van de interne controle;
- het nazicht van de naleving van de bepalingen vervat in de circulaire van de CBFA die voorziet in een verslaggeving vanwege de effectieve leiding waarbij bijzondere aandacht wordt besteed aan de gehanteerde methodologie en opgestelde documentatie ter onderbouwing van de verslaggeving.

3.A.23 Voor bijkantoren in België van EER beheervennootschappen van instellingen voor collectieve belegging die niet onder richtlijn 85/611/EEG vallen is de draagwijdte van de beoordeling identiek aan deze bij beheervennootschappen van instellingen voor collectieve belegging naar Belgisch recht.

Beoordeling van de interne controlematregelen bij gemengde financiële holdings naar Belgisch recht (Ref.: Par. 3.19)

3.A.24 De richtlijnen van de CBFA bepalen dat het aan te raden is concrete afspraken te maken met de effectieve leiding waarbij de effectieve leiding op vrijwillige basis een minimale *representation letter* aan de erkende bedrijfsrevisoren bezorgt om hen in staat te stellen de gevraagde beoordelingen te maken.

3.A.25 De richtlijnen van de CBFA bevatten een overzicht van procedures die de erkende bedrijfsrevisoren op groepsniveau dienen uit te voeren in het kader van de beoordeling van het passend karakter van de risicobeheer- en interne controleprocedures en de administratieve en boekhoudkundige organisatie.

Kritische analyse, voor zover van toepassing, van het verslag van de effectieve leiding (Ref.: Par. 3.9)

Het verslag van de effectieve leiding

3.A.26 De CBFA heeft circulaire uitgebracht die de modaliteiten inzake de beoordeling van het interne controlesysteem door de effectieve leiding alsmede de verslaggeving inzake de beoordeling van het interne controlesysteem vastleggen.

3.A.27 De beoordeling en verslaggeving inzake het interne controlesysteem dient te geschieden op zowel vennootschappelijke als op geconsolideerde basis. De circulaire van de CBFA inzake de beoordeling van het interne controlesysteem voorziet echter de mogelijkheid dat in welbepaalde gevallen het verslag van de gereglementeerde onderneming deel uitmaakt van het verslag op geconsolideerde of subgeconsolideerde basis op voorwaarde dat de relevante aspecten van de gereglementeerde onderneming in het geconsolideerde verslag op herkenbare wijze zijn overgenomen. Deze werkwijze doet echter geen afbreuk aan de verantwoordelijkheid van de gereglementeerde onderneming voor de naleving van de wettelijke verplichtingen, daarin begrepen de rapportering aan haar wettelijk bestuursorgaan.

Inhoudelijke vereisten voor het verslag van de effectieve leiding

3.A.28 Het verslag van de effectieve leiding bevat:

- een beschrijvend gedeelte;
- een gedeelte met een beoordeling;
- een overzicht van de genomen maatregelen.

3.A.29 De effectieve leiding dient een beknopte beschrijving te geven van:

- de methodiek die gebruikt wordt om de interne controle te evalueren;
- de interne controlemaatregelen die gericht zijn op de betrouwbaarheid van het financieel verslaggevingproces (jaarrekening en prudentiële rapportering);
- de operationele werking, de activiteiten, en de significante interne controleprocessen van de instelling;
- het algemene risicobeheer van de instelling waarbij verwezen kan worden naar de bestaande consulteerbare beschrijvingsdocumenten (permanent dossier);
- de specifieke compliancedomeinen met betrekking tot de integriteit van de instelling en de bescherming van cliënten.

3.A.30 De effectieve leiding dient een beoordeling te maken over de passendheid en de werking van de bestaande interne controle. Deze beoordeling die neerkomt op een *self assessment* slaat op de domeinen aangegeven in de circulaire van de CBFA, zoals onder meer:

- het financieel verslaggevingproces (jaarrekening en prudentiële rapportering);
- de operationele werking;
- de activiteiten, en
- de significante interne controleprocessen van de instelling.

3.A.31 De beoordeling van het interne controlesysteem door de effectieve leiding gebeurt op basis van een algemeen aanvaarde methodiek en op basis van de documentatie die in het kader van dit proces wordt aangelegd. De beoordeling van de interne controlemaatregelen zal tevens kunnen steunen op de inhoud van de verschillende

organisatorische circulaire die de CBFA heeft uitgewerkt alsmede op de referentiedocumenten die door internationale prudentiële fora werden uitgevaardigd.

3.A.32 Met algemeen aanvaarde methodiek wordt een methodiek bedoeld die gebaseerd is op internationaal of nationaal aanvaarde modellen (zoals het COSO raamwerk) inzake interne controle. Het verslag van de effectieve leiding dient duidelijk aan te geven welk model de instelling gehanteerd heeft bij de beoordeling van het interne controlesysteem.

3.A.33 De verslaggeving van de effectieve leiding aan de CBFA en de erkende bedrijfsrevisor heeft als doelstelling:

- de naleving door de instelling van de diverse wettelijke en/of reglementaire organisatorische regels en beschermingsregels te kunnen nagaan;
- een overzicht te krijgen van de passende maatregelen die de effectieve leiding heeft genomen om aan deze vereisten te beantwoorden.

De verslaggeving dient aan te sluiten bij het geheel van de bestaande prudentiële acties en verwachtingen zoals gedefinieerd in de circulaire van de CBFA.

3.A.34 Voor instellingen naar Belgisch recht met bijkantoren in het buitenland of dochterondernemingen dient verslag van de effectieve leiding ook deze bijkantoren en dochterondernemingen van materieel belang te bestrijken. Bijgevolg zal het verslag van de erkende bedrijfsrevisor deze activiteiten eveneens bestrijken. Daartoe kan de erkende bedrijfsrevisor hetzij deze bijkantoren of dochterondernemingen zelf bezoeken, hetzij steunen op zijn beoordeling van de gedetailleerde rapportering vanwege de (erkende) bedrijfsrevisoren (of gelijkaardige in het buitenland) die bij deze bijkantoren of dochterondernemingen een gelijkaardige functie uitoefenen.

Beoordeling van de door de effectieve leiding gehanteerde methodiek voor de beoordeling van de interne controle

3.A.35 De erkende bedrijfsrevisoren beoordelen op een kritische wijze de door de effectieve leiding gehanteerde methodiek. In dat kader worden onderstaande elementen in overweging genomen.

3.A.36 De keuze en goedkeuring van de methodiek en plan van implementatie door de effectieve leiding en, indien het bestaat, het wettelijk bestuursorgaan (in voorkomend geval via het auditcomité).

3.A.37 De mate waarin de effectieve leiding en, indien het bestaat, het wettelijk bestuursorgaan (in voorkomend geval via het auditcomité) heeft nagegaan of de gehanteerde methodiek gebaseerd is op internationaal of nationaal aanvaarde modellen (zoals het COSO raamwerk) inzake interne controle, de methodiek voldoende onderbouwd is en op consistente wijze werd toegepast.

- 3.A.38 De mate waarin de methodiek toelaat een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen omtrent:
- het geordende verloop en het voorzichtige karakter van de bedrijfsvoering gebruikmakend van afgelijnde doelstellingen;
 - het economisch en efficiënt gebruik van ingezette middelen;
 - het gekend zijn van de risico's en de afdoende beheersing ervan ter bescherming van het vermogen;
 - de integriteit en betrouwbaarheid van de financiële en beheersinformatie, en
 - de naleving van de wetten en reglementen alsmede de algemene beleidslijnen, plannen en interne voorschriften.
- 3.A.39 De mate waarin de methodiek volgende of vergelijkbare controlecomponenten hanteert met name:
- interne omgeving;
 - bepaling van de doelstellingen;
 - identificatie van de gebeurtenissen (kansen/risico's) die een positieve of negatieve invloed kunnen hebben op het behalen van de doelstellingen;
 - de risico-inschatting of de beoordeling van de geïdentificeerde risico's;
 - de risicobeantwoording om risico's te vermijden, te aanvaarden, te delen of te verminderen;
 - beheersingsmaatregelen;
 - informatie en communicatie, en
 - monitoring.
- 3.A.40 De vaststelling van de organisatiedoelstellingen op verschillende niveaus in de instelling en hun onderlinge samenhang. De mate waarin de risicobeoordeling alle risico's identificeert en analyseert die het realiseren van de doelstellingen van de interne controle in de weg kunnen staan en als basis voor het bepalen van de wijze waarop deze risico's beheerst worden.
- 3.A.41 De mate waarin de methodiek aandacht besteedt aan de naleving door de instelling van de vooropgestelde criteria waaraan het interne controlesysteem dient te beantwoorden zoals nader bepaald in de van toepassing zijnde regelgeving, circulaire en documenten van internationale fora. Dit veronderstelt een inventarisatie door de instelling van alle belangrijk geachte interne controlevereisten waaraan zij dient te voldoen.
- 3.A.42 De wijze waarop de aspecten van interne controle die van belang zijn geïdentificeerd worden.

Andere in overweging te nemen elementen bij de kritische analyse van het verslag van de effectieve leiding

- 3.A.43 Andere elementen dan deze die betrekking hebben op de methodiek en het verslag die door de erkende bedrijfsrevisoren in aanmerking kunnen genomen worden in het kader van de kritische analyse van het verslag zijn hieronder opgenomen:

- de mate waarin de activiteiten van interne controle gedocumenteerd zijn en aantoonbaar geëvalueerd;
- de mate waarin gebruik wordt gemaakt van een documentatiestandaard en documentatiehulpmiddelen, alsook het bestaan van beheer- en change-managementprocessen ten behoeve van het onderhoud van de documentatie;
- de mate waarin volgende aspecten aanwezig zijn in de documentatie:
 - organisatieonderdelen en bedrijfsprocessen;
 - verantwoordelijken en ondersteunende informatiesystemen;
 - de proces- en controledoelstellingen;
 - de (inherent) risico's van de doelstellingen;
 - interne controleactiviteiten die de risico's afdekken;
- de wijze waarop het toepassingsgebied werd bepaald – welke activiteiten, afdelingen, dochterondernemingen werden in het toepassingsgebied meegenomen. Om tot een gefundeerd toepassingsgebied te komen dient de instelling een (strategische) analyse uit te voeren van de totale organisatie. Hierbij dient er naast materialiteit in relatie tot de financiële verantwoording, onder meer aandacht zijn voor:
 - externe en interne factoren;
 - kritieke bedrijfsprocessen;
 - de mate van homogeniteit tussen organisatieonderdelen en de mate van (de)centralisatie;
 - de wet- en regelgeving, en
 - de fraudegevoeligheid.

De uiteindelijke beslissing over het toepassingsgebied dient worden vastgelegd en in voldoende mate onderbouwd.

- het bestaan van richtlijnen over de uitvoering van de controleactiviteiten en het vastleggen van bewijsmateriaal van de controleactiviteiten;
- de wijze waarop de vastgestelde tekortkomingen worden geëscaleerd;
- de mate waarin de gehanteerde aanpak van de beoordeling de volledigheid van de risicoanalyse waarborgt;
- de mate waarin voor iedere aangetroffen tekortkoming beoordeeld werd in hoeverre deze het realiseren van de gestelde doelstelling beïnvloed;
- het bestaan van een geformaliseerd proces voor het toetsen van de werking van de interne controle en de wijze waarop de effectieve leiding bij dit proces is betrokken.

Toetsing van de maatregelen van interne controle (Ref.: Par. 3.13)

3.A.44 In het kader van de kritische analyse van het verslag van de effectieve leiding, voor zover van toepassing, en de uitvoering van de in de richtlijnen van de CBFA

opgesomde procedures dienen de erkende bedrijfsrevisoren de maatregelen van interne controle te toetsen aan de voor het prudentieel toezicht belangrijk geachte organisatievereisten opgenomen in de documenten van de CBFA en van de internationale fora waarvan de CBFA lid is. De CBFA is onder meer lid van het Baselcomité voor het banktoezicht, het Comité van Europese Banktoezichthouders en zijn rechtsopvolger de Europese Autoriteit voor Banken, en het Comité van Europese Toezichthouders op Verzekeringen en Bedrijfspensioenen en zijn rechtsopvolger, de Europese Autoriteit voor Verzekeringen en Bedrijfspensioenen. De erkende bedrijfsrevisoren kunnen zich hierbij steunen, voor zover van toepassing, op het referentiekader dat bij de richtlijnen van de CBFA is gevoegd evenals op de door de instelling opgestelde documentatie ter onderbouwing van het verslag van de effectieve leiding, alsook op de kennis die zij hebben opgedaan in het kader van hun privaatrechtelijke opdracht.

- 3.A.45 De door de erkende bedrijfsrevisoren uit te voeren toetsing of de instelling de prudentieel belangrijk geachte organisatievereisten naleeft gebeurt door het opvragen bij de effectieve leiding en de evaluatie met haar van de documenten aangaande opzet van de maatregelen en niet de naleving ervan tenzij de naleving moet worden nagegaan in het kader van de controle van de jaarrekening en de periodieke staten. Het opvragen en evalueren van documenten laat de erkende bedrijfsrevisoren toe na te gaan, voor zover van toepassing, dat de interne controlemaatregelen en –activiteiten zoals beschreven in de verslaggeving vanwege de effectieve leiding overeenstemmen met hetgeen de erkende bedrijfsrevisoren zelf hebben kunnen vaststellen.
- 3.A.46 Onder prudentieel belangrijk geachte organisatievereisten worden verstaan de organisatievereisten opgenomen in de openbare controleregeling met betrekking tot de opstelling van de periodieke staten en de beheersing van die risico's verbonden aan de operationele activiteiten waarvan de niet-naleving een materiële invloed kan hebben op de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de financiële positie en de continuïteit van de instelling.

Verslaggeving van de erkende bedrijfsrevisoren naar aanleiding van de beoordeling van de interne controlemaatregelen (Ref.: Par. 3.23 – 3.26)

- 3.A.47 De rapportering van bevindingen in het kader van de beoordeling van de interne controlemaatregelen doet geen afbreuk aan de verplichting van de erkende bedrijfsrevisoren op eigen initiatief verslag uit te brengen van bepaalde beslissingen, feiten of ontwikkelingen van zodra zij hiervan kennis hebben (zie “signaalfunctie”).
- 3.A.48 Enkel bevindingen die naar het oordeel van de erkende bedrijfsrevisor relevant worden geacht bij het uitoefenen van het prudentieel toezicht dienen aan de CBFA te worden medegedeeld. Relevante bevindingen betreffen uitsluitend die

aangelegenheden die als resultaat van de uitvoering van de vereiste werkzaamheden ter kennis van de erkende bedrijfsrevisoren zijn gekomen.

3.A.49 Onder meer volgende bevindingen kunnen relevant zijn in het kader van het toezicht door de CBFA:

- niet naleving van de bepalingen vervat in de circulaire inzake de verslaggeving van de effectieve leiding aangaande de beoordeling van het interne controlesysteem;
- opmerkingen en aanbevelingen met betrekking tot de door de instelling gebruikte methodiek voor de beoordeling van het interne controlesysteem en de in dit verband opgestelde documentatie. Deze opmerkingen kunnen betrekking hebben op, onder meer, het niet voldoen van de methodiek;
- opmerkingen met betrekking tot de toepassing van de door de instelling geselecteerde of ontwikkelde methodiek. Deze opmerkingen kunnen betrekking hebben op:
 - de implementatie van de methodiek;
 - planning en toepassingsgebied van de beoordeling;
 - standaardisatie op het punt van de documentatie;
 - documentatie van de controleactiviteiten;
 - koppeling van processen met risico's en controleactiviteiten;
 - de kennis van de processen; beoordeling opzet en goede werking;
 - identificatie en herstel vastgestelde tekortkomingen;
 - het toetsen van de werking van de interne controle;
 - betrokkenheid van de effectieve leiding, het wettelijk bestuursorgaan en het auditcomité voor zover van toepassing, ...
- opmerkingen met betrekking tot de inhoud van de verslaggeving. Deze opmerkingen kunnen betrekking hebben op:
 - de voorstelling in de verslaggeving van de gehanteerde methodiek;
 - de geïdentificeerde risico's en opgezette controlemaatregelen;
 - de geïdentificeerde tekortkomingen in de interne controle;
 - de getroffen maatregelen; de opvolging van eerder vastgestelde tekortkomingen;
 - inconsistenties met rapporteringen uitgebracht door interne audit, risk management en compliance, alsook met de ontvangen rapporteringen van de auditors van de voor de controle relevante bijkantoren en dochterondernemingen;
- tekortkomingen in de interne controle ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten;
- tekortkomingen in de interne controle ter naleving van het op de bijkantoren in België van toepassing zijnde wettelijk kader waarvoor de CBFA bevoegd is;
- andere, naar het oordeel van de erkende bedrijfsrevisor, relevante bevindingen.

Beperkingen in de uitvoering van de beoordeling van de interne controle (Ref.: Par. 3.26)

- 3.A.50 De richtlijnen van de CBFA maken melding van een aantal specifieke beperkingen in de uitvoering van de beoordeling van de interne controle voor prudentiële doeleinden. Zo worden de erkende bedrijfsrevisoren, voor zover van toepassing, niet geacht de interne controlemaatregelen te beoordelen die de instellingen getroffen hebben in het kader van de naleving van de erkenningsvoorwaarden van de interne modellen zoals bepaald in de op de instelling van toepassing zijnde eigenvermogensreglementering daar zowel de erkenning van de modellen als de naleving van de erkenningsvoorwaarden voor prudentiële doeleinden tot de verantwoordelijkheid behoren van de CBFA.
- 3.A.51 Het feit dat de CBFA voor doeleinden van prudentieel toezicht bepaalde aspecten rechtstreeks opvolgt ontslaat de erkende bedrijfsrevisoren niet van hun verplichting de controle van de (geconsolideerde) jaarrekening en de (geconsolideerde) periodieke staten uit te voeren overeenkomstig de van toepassing zijnde controlenormen.
- 3.A.52 De erkende bedrijfsrevisoren dienen niet de effectiviteit (doorlopend goede werking) van de interne controle te beoordelen tenzij de controlenormen die van toepassing zijn in het kader van de uitvoering van:
- de privaatrechtelijke opdracht;
 - het beperkt nazicht van de periodieke staten per einde halfjaar, en
 - de controle van de periodieke staten per einde boekjaar
- dit vereisen.
- 3.A.53 Voor bijkantoren in België van EER instellingen beperkt de beoordeling, voor zover van toepassing, zich tot de beoordeling van de maatregelen getroffen ter naleving van het van toepassing zijnde wettelijk kader waarvoor de CBFA bevoegd is.
- 3.A.54 Voor bijkantoren van niet-EER instellingen beoordelen de erkende bedrijfsrevisoren de interne controlemaatregelen op basis van wat beschikbaar is bij het bijkantoor indien de erkende bedrijfsrevisor geen toegang heeft tot alle betrokken personen en/of documenten. De erkende bedrijfsrevisor deelt de CBFA de beperking en de aard ervan mee.
- 3.A.55 De bevindingen gelden niet zonder meer na de datum waarop de beoordelingen werden uitgevoerd door de erkende bedrijfsrevisoren. Bovendien geldt het verslag van de erkende bedrijfsrevisor enkel voor de periode die in het verslag van de effectieve leiding beoordeeld wordt.

Verslaggeving (Ref.: Par. 3.26)

- 3.A.56 Bijlage C bij deze specifieke norm bevat diverse voorbeelden van verslagen ingevolge de beoordeling van de interne controlemaatregelen. Bij de opstelling van de verslagen werd rekening gehouden met de voorschriften vervat in de specifieke norm en de richtlijnen van de CBFA.

Signaalfunctie

Opdracht

- 4.1 Verschillende toezichtwetten bepalen dat de erkende bedrijfsrevisoren, in het kader van hun opdracht bij een instelling onder toezicht of een met de instelling verbonden onderneming; op eigen initiatief verslag uitbrengen bij de CBFA van:
- beslissingen, feiten of ontwikkelingen die de positie van de instellingen financieel of op het vlak van haar administratieve en boekhoudkundige organisatie of van haar interne controle, op betekenisvolle wijze kunnen beïnvloeden;
 - beslissingen of feiten die kunnen wijzen op een overtreding van het wetboek van vennootschappen, de statuten, de toepasbare toezichtwet en de ter uitvoering ervan genomen besluiten en reglementen;
 - andere beslissingen of feiten die kunnen leiden tot een weigering van de certificering van, naar gelang, de jaarrekening of de openbaar gemaakte jaarlijkse boekhoudkundige gegevens of tot het formuleren van een voorbehoud.
- 4.2 Het is in dit kader belangrijk op te merken dat tegen een erkende commissaris die ter goeder trouw informatie heeft verstrekt aan de CBFA, geen burgerrechtelijke, strafrechtelijke of tuchtrechtelijke vorderingen kunnen worden ingesteld, noch professionele sancties worden uitgesproken.
- 4.3 De CBFA heeft de draagwijdte van de signaalfunctie nader omschreven in haar richtlijnen.

Vereisten inzake de organisatie van de signaalfunctie (Ref.: Par. 4.A.1 – 4.A.5)

- 4.4 De erkende bedrijfsrevisoren dienen hun medewerkingsopdracht uit te bouwen vanuit een preventieperspectief, niet enkel op korte termijn (voor de certificering van de jaarrekening of de openbaar gemaakte jaarlijkse boekhoudkundige gegevens) maar ook op middellange en lange termijn (doelstelling van het prudentieel toezicht).

Vereisten voor het verslag (Ref.: Par.4.A.6 – 4.A.8)

- 4.5 De erkende bedrijfsrevisoren dienen op eigen initiatief aan de CBFA alle informatie te bezorgen die, prudentieel gezien, relevant is en/of op grond waarvan eventueel een snel optreden van de CBFA vereist is, en waarvan zij kennis hebben gekregen tijdens de uitoefening van hun opdracht, zonder te wachten tot hun halfjaarlijkse of jaarlijkse periodieke rapportering.

- 4.6 De mededeling aan de CBFA dient spontaan te gebeuren, hetzij schriftelijk, hetzij mondeling. De mededeling verwijst expliciet naar de vastgestelde of potentiële problemen en, indien mogelijk, de oorzaken daarvan en de gemotiveerde visie van de erkende bedrijfsrevisor ter zake.
- 4.7 De erkende bedrijfsrevisoren dienen, overeenkomstig de toezichtwetten en de richtlijnen van de CBFA, kopieën te bezorgen aan de CBFA van de mededelingen aan de effectieve leiding, die betrekking hebben op zaken die, naar het oordeel van de erkende bedrijfsrevisor relevant zijn voor de uitoefening van het prudentieel toezicht.

Toepassingsgerichte aanwijzingen en overige verklarende informatie

Organisatie signaalfunctie (Ref.: Par. 4.4 en 4.5)

- 4.A.1 Om de uitvoering van de signaalfunctie te vergemakkelijken nemen de erkende bedrijfsrevisoren, op periodieke basis kennis van de volgende documenten:
- notulen van de vergaderingen van het auditcomité, de raad van bestuur, voor zover beide bestaan, de effectieve leiding en van de andere comités die de erkende bedrijfsrevisor als relevant beschouwt in het kader van zijn opdracht, en
 - verslagen van de interne audit van de instelling (of van de groep waartoe de instelling behoort), evenals van de verslagen van de compliance officer en de risk manager.
- 4.A.2 De erkende bedrijfsrevisoren dienen in hun instructies aan de auditors van de dochtermaatschappijen en bijkantoren, voor zover deze dochterondernemingen en bijkantoren opgenomen zijn in de perimeter in het kader van de controle van de geconsolideerde jaarrekening en het beperkt nazicht en controle van de geconsolideerde periodieke staten, te wijzen op de belangrijkheid van een proactieve mededeling door deze auditors van de elementen die vatbaar zijn voor mededeling aan de CBFA in het kader van de uitoefening van de signaalfunctie.
- 4.A.3 Omwille van een goede communicatie en om te voorkomen dat belangrijke elementen niet tijdig aan de CBFA worden medegedeeld is het aan te bevelen dat de effectieve leiding van de instellingen onder toezicht op eigen initiatief de elementen die in de toezichtwetten en de richtlijnen van de CBFA worden beoogd, aan de CBFA en de erkende bedrijfsrevisoren mededelen. Deze werkwijze houdt in dat de erkende bedrijfsrevisoren niet gehouden zijn elementen aan de CBFA te rapporteren waarvan zij weten dat de CBFA reeds op de hoogte werd gebracht door de instelling.
- 4.A.4 Het is belangrijk te verduidelijken dat voorgaande werkwijze de verantwoordelijkheden van de erkende bedrijfsrevisoren inzake de uitoefening van de signaalfunctie niet beperkt. Bijgevolg moeten de erkende bedrijfsrevisoren onmiddellijk nadat zij kennis krijgen van betekenisvolle elementen, die de

effectieve leiding nog niet aan de CBFA heeft medegedeeld, de effectieve leiding verzoeken het element zonder uitstel mede te delen. Bij gebrek aan een onmiddellijke reactie van de effectieve leiding zullen de erkende bedrijfsrevisoren de CBFA zelf onmiddellijk informeren.

- 4.A.5 De praktische modaliteiten in verband met de tussenkomst van de effectieve leiding kunnen het voorwerp zijn van bilaterale overeenkomsten tussen de instelling en de erkende bedrijfsrevisor. Het is aanbevolen de verantwoordelijkheden en de praktische modaliteiten ter zake nauwkeurig te omschrijven in de opdrachtbrief (“engagement letter”) en in de directieverklaring. De erkende bedrijfsrevisoren zullen bovendien, om de normen inzake werkdoSSIERS na te leven, kopieën van de mededelingen aan de CBFA verkrijgen van de instelling en bewaren in hun documentatie. In geval van mondelinge mededeling vraagt de erkende bedrijfsrevisor een schriftelijke bevestiging van de mededeling aan de CBFA en bezorgt deze aan de CBFA.

Rapportering aan de CBFA (Ref.: Par. 4.6 en 4.7)

- 4.A.6 De richtlijnen van de CBFA vermelden een aantal aspecten die dienen te worden gemeld aan de CBFA. Bij grote problemen verdient het aanbeveling dat de erkende bedrijfsrevisoren eerst een mondelinge mededeling verrichten, onmiddellijk gevolgd door een schriftelijke bevestiging. De snelheid van de mededeling is van cruciaal belang.
- 4.A.7 De erkende bedrijfsrevisoren beoordelen de relevantie van de mededeling in het licht van de van toepassing zijnde toezichtwet, de richtlijnen van de CBFA, hun kennis van de instelling waar zij in functie zijn en hun kennis van het prudentieel toezicht.
- 4.A.8 Inzake mededeling en de praktische aspecten die ermee verbonden zijn, worden volgende preciseringen aangebracht:
- de mededeling betreft de elementen die als betekenisvol of relatief belangrijk beschouwd worden vanuit prudentieel oogpunt. Deze mededeling zal dienen te gebeuren, zelfs wanneer de instelling de beslissing getroffen heeft om correctieve maatregelen te nemen waarvan de uitwerking slechts later effect zal hebben;
 - wanneer de erkende bedrijfsrevisoren informatie ter kennis van de CBFA brengen, overwegen zij of het opportuun is de instelling hierover in te lichten;
 - de mededelingen van de erkende bedrijfsrevisoren dienen niet beperkt te blijven tot het doorzenden van informatie. Zij dienen eveneens, in de mate van het mogelijke, een uitvoerige beoordeling van de betrokken elementen te omvatten. Het is echter belangrijk er aan te herinneren dat de snelheid van de mededelingen te verkiezen is boven hun juistheid en volledigheid;
 - de beslissingen, feiten of ontwikkelingen waarvan de CBFA reeds kennis heeft, dienen haar in het kader van de signaalfunctie niet te worden

medegedeeld door de erkende bedrijfsrevisoren, behalve wanneer betekenisvolle ontwikkelingen ter kennis zijn gekomen van de erkende bedrijfsrevisoren tijdens de uitvoering van hun werkzaamheden. Voorzichtigheidshalve, en indien blijkt dat de CBFA mogelijkwijze niet geïnformeerd werd, moeten de erkende bedrijfsrevisoren tot mededeling overgaan.

Bijkomend aan de CBFA te verstrekken informatie

Opricht

- 5.1 De richtlijnen van de CBFA bepalen dat de erkende bedrijfsrevisoren in aanvulling op hun verslagen volgende bijkomende informatie aan de CBFA dienen te verstrekken:
- de namen en kwalificatie/ervaring van de medewerkers in België die de opdracht hebben uitgevoerd;
 - de naam en contactgegevens van de persoon die verantwoordelijk is voor de kwaliteit binnen de vennootschap waartoe de commissaris behoort (toepassing van ISQC 1 of ander vergelijkbaar referentiekader);
 - de gehanteerde materialiteitsdrempels;
 - alle aanbevelingen en gedetailleerde bevindingen van de commissaris aan de effectieve leiding, in voorkomend geval, het directiecomité;
 - de vastgestelde lacunes voor zover die niet werden vermeld in de aanbevelingen van de commissaris aan de effectieve leiding, in voorkomend geval, het directiecomité.

Vereisten inzake verstrekking bijkomende informatie

- 5.2 De bijkomende informatie dient duidelijk te worden afgescheiden van het besluit van de erkende bedrijfsrevisor en wijzigt dit niet.
- 5.3 De informatie aangaande:
- de namen en kwalificatie/ervaring van de medewerkers in België die de opdracht hebben uitgevoerd;
 - de naam en contactgegevens van de persoon die verantwoordelijk is voor de kwaliteit binnen de vennootschap waartoe de commissaris behoort (toepassing van ISQC 1 of ander vergelijkbaar referentiekader);
 - de gehanteerde materialiteitsdrempels,

dient aan de CBFA te worden verstrekt voor de aanvang van betekenisvolle werkzaamheden. Deze informatie dient te worden geactualiseerd indien er zich belangrijke wijzigingen voordoen in de samenstelling van het controleteam of bij wijziging van de naam of contactgegevens van de persoon die verantwoordelijk is voor de kwaliteit binnen de vennootschap.

- 5.4 De aanbevelingen en gedetailleerde bevindingen van de commissaris aan de effectieve leiding dienen gelijktijdig aan de CBFA worden overgemaakt. De internationale controlenormen voorzien dat de erkende bedrijfsrevisoren alle vastgestelde lacunes die, naar hun oordeel, relevant zijn in het kader van de governance van de instelling aan haar effectieve leiding dienen te communiceren.

Bijlage A

Verslag over de halfjaarlijkse periodieke staten ¹

Verslag aan de CBFA overeenkomstig artikel xxxx van (“de wet” of “het koninklijk besluit”, naar gelang) van DD/MM/JJJJ over de halfjaarlijkse periodieke staten van (identificatie van de instelling) afgesloten op DD/MM/JJJJ

Opdracht

Wij hebben een beperkt nazicht uitgevoerd van de halfjaarlijkse periodieke staten afgesloten op DD/MM/JJJJ, van (identificatie van de instelling), opgesteld overeenkomstig de richtlijnen van de CBFA, met een balanstotaal van EUR xxxx en waarvan de tussentijdse resultatenrekening afsluit met een winst (“verlies”, naar gelang) van EUR xxxx.

Toe te voegen indien de instelling gebruik maakt van interne modellen voor de berekening van het reglementair vereiste eigen vermogen:

Onze opdracht omvat evenwel niet de interne modellen voor de berekening van het reglementair vereiste eigen vermogen en de modellen waarvan de resultaten gebruikt worden als input voor de berekening van het reglementair vereiste eigen vermogen waarvoor de CBFA geen rapportering vereist van de erkende bedrijfsrevisoren. Zowel de erkenning van de modellen als het toezicht op de naleving van de erkenningsvoorwaarden worden voor prudentiële doeleinden rechtstreeks door de CBFA opgevolgd.

Het opstellen van de periodieke staten in overeenstemming met de geldende richtlijnen van de CBFA valt onder de verantwoordelijkheid van (“de effectieve leiding” of “het directiecomité” naar gelang). Het is onze verantwoordelijkheid verslag uit te brengen bij de CBFA over de resultaten van ons beperkt nazicht.

Reikwijdte van het beperkt nazicht (beoordeling)

Wij hebben het beperkt nazicht uitgevoerd volgens de specifieke norm inzake de medewerking van de erkende bedrijfsrevisoren aan het prudentieel toezicht. Deze norm vereist dat het beperkt nazicht van de halfjaarlijkse periodieke staten uitgevoerd wordt overeenkomstig ISRE 2410 - “Beoordeling van tussentijdse financiële informatie uitgevoerd door de onafhankelijke auditor van de entiteit” en de richtlijnen van de CBFA aan de erkende commissarissen. De uitvoering van een beperkt nazicht bestaat uit het verzoeken om inlichtingen, in hoofdzaak bij de voor financiën en administratie verantwoordelijke personen,

¹ Het modelverslag kan tevens als basis worden gebruikt in het kader van de verslaggeving aan de CBFA over de geconsolideerde periodieke staten.

alsmede het uitvoeren van cijferanalyses en andere beoordelingswerkzaamheden. De reikwijdte van een beperkt nazicht is aanzienlijk geringer dan die van een overeenkomstig de Internationale Controlestandaarden uitgevoerde controle. Om die reden stelt het beperkt nazicht ons niet in staat de redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat wij kennis zullen krijgen van alle aangelegenheden van materieel belang die naar aanleiding van een controle mogelijk worden onderkend. Bijgevolg brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Conclusie

Conclusie indien de instelling geen gebruik maakt van interne modellen voor de berekening van het reglementair vereiste eigen vermogen

Wij hebben, op basis van het door ons uitgevoerde beperkt nazicht, geen kennis van feiten waaruit zou blijken dat de periodieke staten van (identificatie van de rapporterende instelling) afgesloten op DD/MM/JJJJ niet in alle materieel belangrijke opzichten opgesteld werden volgens de geldende richtlijnen van de CBFA.

Conclusie indien de instelling gebruik maakt van interne modellen voor de berekening van het reglementair vereiste eigen vermogen

Wij hebben, op basis van het door ons uitgevoerde beperkt nazicht en onder voorbehoud van de beperkingen in de opdracht met betrekking tot de interne modellen waarvoor de CBFA voor prudentiële doeleinden geen rapportering vereist van de erkende bedrijfsrevisoren, geen kennis van feiten waaruit zou blijken dat de periodieke staten van (identificatie van de rapporterende instelling) afgesloten op DD/MM/JJJJ niet in alle materieel belangrijke opzichten opgesteld werden volgens de richtlijnen van de CBFA.

Bijkomende bevestigingen

Op basis van onze werkzaamheden bevestigen wij bovendien dat:

- de periodieke staten afgesloten op DD/MM/JJJJ, voor wat de boekhoudkundige gegevens betreft, in alle materieel belangrijke opzichten in overeenstemming zijn met de boekhouding en de inventarissen, inzake volledigheid, dit is alle gegevens bevatten uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de periodieke staten werden opgesteld, en juistheid, dit is de gegevens correct weergegeven uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de periodieke staten worden opgesteld;
- wij geen kennis hebben van feiten waaruit zou blijken dat de periodieke staten afgesloten op DD/MM/JJJJ niet opgesteld werden met toepassing van de boeking- en waarderingsregels voor de opstelling van de jaarrekening met betrekking tot het boekjaar afgesloten per DD/MM/JJJJ-1.

*[te vervolledigen voor zover de richtlijnen van de CBFA voorzien dat bijkomende bevestigingen tot uitdrukking dienen gebracht te worden]*¹

Verspreiding van het verslag

Voorliggende rapportering kadert in de medewerkingsopdracht van de erkende bedrijfsrevisoren aan het prudentieel toezicht van de CBFA en mag voor geen andere doeleinden worden gebruikt. Een kopie van de rapportering wordt overgemaakt aan (“*de effectieve leiding*”, “*het directiecomité*”, “*de bestuurders*” of “*het auditcomité*”, naar gelang). Wij wijzen er op dat deze rapportage niet (geheel of gedeeltelijk) aan derden mag worden verspreid zonder onze uitdrukkelijke voorafgaande toestemming.

Naam van de erkende bedrijfsrevisor

Adres

Datum

¹ Dit is onder meer het geval voor: kredietinstellingen, beursvennootschappen, vereffeninginstellingen en met vereffeninginstellingen gelijkgestelde instellingen, financiële holdings, beheervenootschappen van ICBs en gemengde financiële holdings.

Bijlage B

Verslag over de periodieke staten per einde boekjaar ¹

Verslag aan de CBFA overeenkomstig artikel xxxx van (“de wet” of “het koninklijk besluit”, naar gelang) van DD/MM/JJJJ over de periodieke staten van (identificatie van de instelling) afgesloten op DD/MM/JJJJ (datum einde boekjaar)

Opdracht

Wij hebben de controle uitgevoerd van de periodieke staten afgesloten op DD/MM/JJJJ, van (identificatie van de instelling), opgesteld overeenkomstig de richtlijnen van de CBFA, met een balanstotaal van EUR xxxx en waarvan de resultatenrekening afsluit met een winst (“verlies”, naar gelang) van het boekjaar van EUR xxxx.

Toe te voegen indien de instelling gebruik maakt van interne modellen voor de berekening van het reglementair vereiste eigen vermogen

Onze opdracht omvat evenwel niet de interne modellen voor de berekening van het reglementair vereiste eigen vermogen en de modellen waarvan de resultaten gebruikt worden als input voor de berekening van het reglementair vereiste eigen vermogen waarvoor de CBFA geen rapportering vereist van de erkende bedrijfsrevisoren. Zowel de erkenning van de modellen als het toezicht op de naleving van de erkenningsvoorwaarden worden voor prudentiële doeleinden rechtstreeks door de CBFA opgevolgd.

Het opstellen van de periodieke staten in overeenstemming met de geldende richtlijnen van de CBFA valt onder de verantwoordelijkheid van (“de effectieve leiding” of “het directiecomité” naar gelang). Het is onze verantwoordelijkheid verslag uit te brengen bij de CBFA over de resultaten van onze controle.

Werkzaamheden

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de specifieke norm inzake de medewerking van de erkende bedrijfsrevisoren aan het prudentieel toezicht. Deze norm vereist dat de controle van de periodieke staten per einde jaar uitgevoerd wordt volgens de Internationale Controlestandaarden en de richtlijnen van de CBFA aan de erkende commissarissen. Deze standaarden en richtlijnen vereisen dat wij de controle plannen en uitvoeren zodat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de periodieke staten geen afwijkingen van materieel belang bevatten, dat zij in overeenstemming zijn met de boekhouding en de

¹ Het modelverslag kan tevens als basis worden gebruikt in het kader van de verslaggeving aan de CBFA over de geconsolideerde periodieke staten.

inventarissen en opgesteld werden met toepassing van de boeking- en waarderingsregels voor de opstelling van de jaarrekening met betrekking tot het boekjaar afgesloten per DD/MM/JJJJ. Een controle omvat het onderzoeken, door middel van toetsing, van de informatie ter onderbouwing van de in de periodieke staten opgenomen bedragen en toelichtingen. Tevens omvat een controle een evaluatie van de door de leiding van de instelling gebruikte principes inzake administratieve verwerking en van de door de leiding gemaakte significante schattingen, alsmede van de presentatie van de periodieke staten als geheel. Wij zijn van mening dat onze controle een redelijke basis vormt voor ons oordeel.

Conclusie

Conclusie indien de instelling geen gebruik maakt van interne modellen voor de berekening van het reglementair vereiste eigen vermogen

Wij zijn van oordeel dat de periodieke staten van (*identificatie van de instelling*) afgesloten op DD/MM/JJJJ in alle materieel belangrijke opzichten opgesteld werden volgens de richtlijnen van de CBFA.

Conclusie indien de instelling gebruik maakt van interne modellen voor de berekening van het reglementair vereiste eigen vermogen

Wij zijn, onder voorbehoud van de beperkingen in de uitvoering van de opdracht met betrekking tot de interne modellen waarvoor de CBFA voor prudentiële doeleinden geen rapportering vereist van de erkende bedrijfsrevisoren, van oordeel dat de periodieke staten van (*identificatie van de instelling*) afgesloten op DD/MM/JJJJ in alle materieel belangrijke opzichten werden opgesteld volgens de richtlijnen van de CBFA.

Bijkomende bevestigingen.

Op basis van onze werkzaamheden bevestigen wij bovendien:

- dat de periodieke staten afgesloten op DD/MM/JJJJ, voor wat de boekhoudkundige gegevens betreft, in alle materieel belangrijke opzichten in overeenstemming zijn met de boekhouding en de inventarissen inzake volledigheid, dit is alle gegevens bevatten uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de periodieke staten werden opgesteld, en juistheid, dit is de gegevens correct weergegeven uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de periodieke staten worden opgesteld;
- dat de periodieke staten afgesloten op DD/MM/JJJJ opgesteld werden met toepassing van de boeking- en waarderingsregels voor de opstelling van de ("*geconsolideerde*", *naar gelang*) jaarrekening;

*[te vervolledigen voor zover de richtlijnen van de CBFA voorzien dat bijkomende bevestigingen tot uitdrukking dienen gebracht te worden]*¹

Verspreiding van het verslag

Voorliggende rapportering kadert in de medewerkingsopdracht van de erkende bedrijfsrevisoren aan het prudentieel toezicht van de CBFA en mag voor geen andere doeleinden worden gebruikt. Een kopie van de rapportering wordt overgemaakt aan (“*de effectieve leiding*”, “*het directiecomité*”, “*de bestuurders*” of “*het auditcomité*”, *naar gelang*). Wij wijzen er op dat deze rapportage niet (geheel of gedeeltelijk) aan derden mag worden verspreid zonder onze uitdrukkelijke voorafgaande toestemming.

Naam van de erkende bedrijfsrevisor

Adres

Datum

¹ Dit is onder meer het geval voor: kredietinstellingen, beursvennootschappen, vereffeninginstellingen en met vereffeninginstellingen gelijkgestelde instellingen, financiële holdings, beheervenootschappen van ICBs en gemengde financiële holdings.

Bijlage C-1

Verslag dat kan worden gebruikt in het kader van de verslaggeving van bevindingen van de erkende bedrijfsrevisor naar aanleiding van de beoordeling van de interne controlemaatregelen van een kredietinstelling naar Belgisch recht (*beursvennootschap naar Belgisch recht*)¹

Verslag van bevindingen aan de CBFA opgesteld overeenkomstig de bepalingen van artikel 55, eerste lid, 1° en 5° van de wet van 22 maart 1993 (artikel 101, eerste lid, 1° en 5° van de wet van 6 april 1995) met betrekking tot de door (*identificatie van de instelling*) getroffen interne controlemaatregelen

Verslagperiode - boekjaar 20XX

Opdracht

Wij hebben het geheel van de interne controlemaatregelen beoordeeld die door (*identificatie van de instelling*) getroffen werden om een redelijke mate van zekerheid te verschaffen over de betrouwbaarheid van de financiële en prudentiële verslaggeving en het geheel van de interne controlemaatregelen gericht op de beheersing van de operationele activiteiten met inbegrip van de maatregelen getroffen ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten.

Dit verslag werd opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van:

- artikel 55 eerste lid, 1° van de wet van 22 maart 1993 (de bankwet) (artikel 101, eerste lid, 1° van de wet van 6 april 1995) met betrekking tot de interne controlemaatregelen als bedoeld in artikel 20, § 3, eerste lid (artikel 62, § 3, eerste lid), en met toepassing van artikel 20bis, §§ 2, 3 en 4 van de bankwet (artikel 62bis, §§ 2, 3 en 4 van de wet van 6 april 1995);
- artikel 55 eerste lid, 5° van de bankwet (artikel 101, eerste lid, 5° van de wet van 6 april 1995) met betrekking tot de deugdelijkheid van de maatregelen ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten in toepassing van de artikelen 77bis en 77ter van de wet van 6 april 1995 en (in toepassing van de artikelen 77, 77bis en 77ter van de wet

¹ Het modelverslag kan tevens worden gebruikt in het kader van de verslaggeving van bevindingen ingevolge de beoordeling van de interne controlemaatregelen van beursvennootschappen naar Belgisch recht. Dit houdt onder meer in dat de verwijzingen naar de bankwet vervangen dienen te worden door de overeenstemmende bepalingen in de wet van 6 april 1995 (zie de diverse tussen haakjes onderlijnde voorgestelde verwijzingen naar de wet van 6 april 1995).

van 6 april 1995) van de op grond van deze bepalingen door de Koning genomen uitvoeringsmaatregelen.

De verantwoordelijkheid voor de organisatie en de werking van de interne controle overeenkomstig de bepalingen van artikel 20 en artikel 20bis van de bankwet (artikel 62 en 62bis van de wet van 6 april 1995) berust bij de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*).

In overeenstemming met artikel 20, § 5, vijfde lid (artikel 62, § 5, vijfde lid) en artikel 20bis, § 7, eerste lid van de bankwet (artikel 62bis, § 7, eerste lid van de wet van 6 april 1995) dient het wettelijk bestuursorgaan (*in voorkomend geval via het auditcomité*) te controleren of (*identificatie van de instelling*) beantwoordt aan het bepaalde bij de paragrafen 1, 2 en 3 van artikel 20 (artikel 62 van de wet van 6 april 1995) en het bepaalde bij de paragrafen 1 tot 6 van artikel 20bis van de bankwet (62bis van de wet van 6 april 1995), en kennis te nemen van de genomen passende maatregelen.

Werkzaamheden

Het is onze verantwoordelijkheid de opzet van de interne controlemaatregelen te beoordelen die (*identificatie van de instelling*) heeft getroffen:

- als bedoeld in artikel 20, § 3, eerste lid (artikel 62, § 3, eerste lid), en met toepassing van artikel 20bis, §§ 2, 3 en 4 van de bankwet (artikel 62bis, §§ 2, 3 en 4 van de wet van 6 april 1995);
- ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten in toepassing van de artikelen 77bis en 77ter van de wet van 6 april 1995 (in toepassing van de artikelen 77, 77bis en 77ter van de wet van 6 april 1995) en van de op grond van deze bepalingen door de Koning genomen uitvoeringsmaatregelen,

en onze bevindingen mee te delen aan de CBFA.

De werkzaamheden werden uitgevoerd overeenkomstig de specifieke norm inzake de medewerking van de erkende bedrijfsrevisoren aan het prudentieel toezicht en de richtlijnen van de CBFA aan de erkende commissarissen

Wij hebben het verslag van de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*), opgesteld overeenkomstig circulaire CBFA_2008_12 gedateerd op DD.MM.JJJJ, kritisch beoordeeld, alsook de documentatie waarop het verslag is gesteund, alsmede de implementatie van de interne controlemaatregelen van de effectieve leiding. Wij hebben ook gesteund op onze kennis verkregen en documentatie opgesteld in het kader van de controle van de jaarrekening en de periodieke staten over de instelling en haar systeem van interne controle, in het bijzonder over haar systeem van interne controle over het financiële verslaggevingproces.

In het kader van de beoordeling van de interne controlemaatregelen hebben wij, overeenkomstig de specifieke norm inzake de medewerking van de erkende bedrijfsrevisoren aan het prudentieel toezicht en de richtlijnen van de CBFA aan de erkende commissarissen, volgende procedures uitgevoerd:

- het verkrijgen van voldoende kennis van de instelling en haar omgeving;
- het onderzoek van de interne controle zoals bedoeld in de algemene controlenormen van het IBR en de Internationale Controlestandaarden;
- de actualisering van de kennis van de openbare controleregeling;
- het nazicht van de notulen van de vergaderingen van de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*);
- het nazicht van de notulen van de vergaderingen van het wettelijk bestuursorgaan (*en in voorkomend geval het auditcomité*);
- het nazicht van documenten die betrekking hebben op artikel 20, §§ 1, 2 en 3 (artikel 62, §§ 1, 2 en 3) en artikel 20bis, §§ 2, 3 en 4 van de bankwet (artikel 62bis, §§ 2, 3 en 4 van de wet van 6 april 1995), en die werden overgemaakt aan de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*);
- het nazicht van documenten die betrekking hebben op artikel 20, §§ 1, 2 en 3 (artikel 62, §§ 1, 2 en 3) en artikel 20bis, §§ 2, 3 en 4 van de bankwet (artikel 62bis, §§ 2, 3 en 4 van de wet van 6 april 1995) en die werden overgemaakt aan het wettelijk bestuursorgaan (*en in voorkomend geval via het auditcomité*);
- het inwinnen en evalueren van inlichtingen bij de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*) die betrekking hebben op artikel 20, §§ 1, 2 en 3 en artikel 20bis, §§ 2, 3 en 4 van de bankwet (artikel 62, §§ 1, 2 en 3 en artikel 62bis §§ 2, 3 en 4 van de wet van 6 april 1995);
- het bijwonen van vergaderingen van het wettelijk bestuursorgaan (*en in voorkomend geval het auditcomité*) wanneer dit de jaarrekening behandelt en het verslag (*in voorkomend geval de verslagen*) van de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*) waarvan sprake in artikel 20, § 5, zesde lid en artikel 20bis, § 7, tweede lid van de bankwet (artikel 62, § 5, zesde lid en artikel 62bis, § 7, tweede lid van de wet van 6 april 1995);
- het inwinnen en evalueren van inlichtingen bij de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*) van de manier waarop zij te werk is gegaan bij het opstellen van haar verslag;
- het nazicht van de documentatie ter ondersteuning van het verslag van de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*);
- het onderzoek van het verslag van de effectieve leiding in het licht van de kennis verworven in het kader van de privaatrechtelijke opdracht;

- het nazicht of het overeenkomstig circulaire CBFA_2008_12 opgestelde verslag van de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*) weerspiegelt hoe de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*) te werk is gegaan bij de uitvoering van de beoordeling van de interne controle;
- het nazicht van de naleving door (*naam van de kredietinstelling*) van de bepalingen vervat in circulaire CBFA_2008_12 waarbij bijzondere aandacht werd besteed aan de gehanteerde methodologie en opgestelde documentatie ter onderbouwing van de verslaggeving;
- [*te vervolledigen met andere uitgevoerde procedures als gevolg van de professionele beoordeling van de erkende bedrijfsrevisor van de toestand*].

In het kader van de beoordeling van de deugdelijkheid van de maatregelen ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten werden bijkomend volgende procedures uitgevoerd:

- het inwinnen van inlichtingen bij de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*) van de manier waarop zij te werk is gegaan bij het beoordelen van de naleving van de wettelijke voorschriften inzake de vrijwaring van de tegoeden van de cliënten in toepassing van artikelen 77bis en 77ter van de wet van 6 april 1995 (*in toepassing van artikelen 77, 77bis en 77ter van de wet van 6 april 1995*) en van de op grond van deze bepalingen door de Koning genomen uitvoeringsmaatregelen, alsook het evalueren van deze inlichtingen. Bijzondere aandacht werd in dit verband besteed aan de inachtneming door (*identificatie van de instelling*) van de naleving van de principes van circulaire PPB-2007-7-CPB van 10 april 2007 (administratie van financiële instrumenten), alsook van de bepalingen van het door de Koning genomen uitvoeringsbesluit;
- [*te vervolledigen met andere uitgevoerde procedures als gevolg van de professionele beoordeling van de erkende bedrijfsrevisor van de toestand*].

Beperkingen in de uitvoering van de opdracht

Bij de beoordeling van de interne controlemaatregelen hebben wij ons in belangrijke mate gesteund op het verslag van de personen belast met de effectieve leiding, aangevuld met elementen waarvan wij kennis hebben in het kader van de controle van de jaarrekening en de periodieke staten, in het bijzonder over het systeem van interne controle over het financiële verslaggevingproces.

De beoordeling van de interne controlemaatregelen waarbij de erkende bedrijfsrevisoren zich steunen op de kennis van de entiteit en de beoordeling van het verslag van de effectieve leiding is geen opdracht waaraan enige zekerheid kan worden ontleend omtrent het aangepaste karakter van de interne controlemaatregelen.

Volledigheidshalve wijzen wij er nog op dat hadden wij bijkomende werkzaamheden uitgevoerd, dan hadden andere bevindingen onder onze aandacht kunnen komen die voor u mogelijk van belang kunnen zijn.

Bijkomende beperkingen in de uitvoering van de opdracht:

- de verslaggeving van de effectieve leiding bevat elementen die niet door ons werden beoordeeld. Het betreft met name: (*“de werking van de interne controlemaatregelen, de naleving van de wetten en reglementen, de integriteit en betrouwbaarheid van de beheersinformatie, ...” aan te passen naar gelang de inhoud van de verslaggeving vanwege de effectieve leiding*). Voor deze elementen hebben wij enkel nagegaan dat de verslaggeving van de effectieve leiding geen onmiskenbare inconsistenties vertoont met de informatie waarover wij beschikken in het kader van onze privaatrechtelijke opdracht;
- (*“de interne controlemaatregelen getroffen in het kader van de naleving van de erkenningsvoorwaarden van de interne modellen zoals bepaald in de reglementaire normen werden in het kader van onze medewerking aan het prudentieel toezicht niet beoordeeld daar zowel de erkenning van de modellen als het toezicht op de naleving van de erkenningsvoorwaarden voor prudentiële doeleinden rechtstreeks door de CBFA worden opgevolgd;”*, naar gelang);
- de effectiviteit van de interne controlemaatregelen werd door ons niet beoordeeld;
- de naleving door (*identificatie van de instelling*) van het geheel van de toepasselijke wetgevingen dienen wij niet na te gaan;
- [*te vervolledigen met andere beperkingen als gevolg van de professionele beoordeling van de erkende bedrijfsrevisor van de toestand*].

Bevindingen

Wij bevestigen de interne controlemaatregelen te hebben beoordeeld die (*identificatie van de instelling*) heeft getroffen:

- als bedoeld in artikel 20, § 3, eerste lid (*artikel 62, § 3, eerste lid*) en met toepassing van artikel 20bis, §§ 2, 3 en 4 van de bankwet (*artikel 62bis, §§ 2, 3 en 4 van de wet van 6 april 1995*);
- ter vrijwaring van de tegoeden van de cliënten in toepassing van de artikelen 77bis en 77ter van de wet van 6 april 1995 (*in toepassing van de artikelen 77, 77bis en 77ter van de wet van 6 april 1995*) en van de op grond van deze bepalingen door de Koning genomen uitvoeringsmaatregelen.

Wij hebben ons voor onze beoordeling gesteund op de werkzaamheden zoals hiervoor vermeld.

Onze bevindingen, rekening houdend met de hoger vermelde beperkingen in de uitvoering van de opdracht, zijn:

Bevindingen met betrekking tot de naleving van de bepalingen van circulaire CBFA_2008_12:

-

Bevindingen met betrekking tot het financiële verslaggevingproces:

-

Bevindingen met betrekking tot de vrijwaring van de tegoeden van de cliënten:

-

Overige bevindingen:

-

De bevindingen gelden niet zonder meer na de datum waarop wij de beoordelingen hebben uitgevoerd. Het verslag geldt bovendien enkel voor de periode die in het verslag van de effectieve leiding beoordeeld wordt.

Verspreiding van het verslag

Voorliggende rapportering kadert in de medewerkingsopdracht van de erkende bedrijfsrevisoren aan het prudentieel toezicht van de CBFA en mag voor geen andere doeleinden worden gebruikt. Een kopie van de rapportering wordt overgemaakt aan (“*de effectieve leiding*”, “*het directiecomité*”, “*de bestuurders*” of “*het auditcomité*”, naar gelang). Wij wijzen er op dat deze rapportage niet (geheel of gedeeltelijk) aan derden mag worden verspreid zonder onze uitdrukkelijke voorafgaande toestemming.

Naam van de erkende bedrijfsrevisor

Adres

Datum

Bijlage C-2

Verslag dat kan worden gebruikt in het kader van de verslaggeving van bevindingen van de erkende bedrijfsrevisor naar aanleiding van de beoordeling van de interne controlemaatregelen van bijkantoren in België van EER-instellingen

Verslag van bevindingen aan de CBFA opgesteld overeenkomstig de bepalingen van artikel xxxx van (“de wet” of “het koninklijk besluit”, naar gelang) van DD/MM/JJJJ met betrekking tot de door (identificatie van de instelling) getroffen interne controlemaatregelen

Verslagperiode - boekjaar 20XX

Oprichting

Wij hebben het geheel van de interne controlemaatregelen beoordeeld die door (*identificatie van de instelling*) getroffen werden om een redelijke mate van zekerheid te verschaffen over de betrouwbaarheid van de financiële en prudentiële verslaggeving alsook het geheel van de interne controlemaatregelen getroffen tot naleving van de op het bijkantoor van toepassing zijnde wetten, besluiten en reglementen waarvoor de CBFA overeenkomstig de toezichtwetten bevoegd is.

Dit verslag werd opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van artikel xxxx van (“de wet” of “het koninklijk besluit”, naar gelang) van DD/MM/JJJJ.

De verantwoordelijkheid voor de organisatie en de werking van de interne controle bij het bijkantoor berust bij de effectieve leiding.

De effectieve leiding is eveneens verantwoordelijk voor het identificeren en naleven van de op het bijkantoor van toepassing zijnde wetten, besluiten en reglementen met inbegrip van deze waarvoor de CBFA bevoegd is.

Werkzaamheden

Het is onze verantwoordelijkheid de opzet van de interne controlemaatregelen te beoordelen die (*het bijkantoor van naam van de instelling*) getroffen heeft om een redelijke mate van zekerheid te verschaffen over de betrouwbaarheid van de financiële en prudentiële verslaggeving en tot naleving van de van toepassing zijnde wetten, besluiten en reglementen waarvoor de CBFA overeenkomstig de toezichtwetten bevoegd is en onze bevindingen mee te delen aan de CBFA.

De werkzaamheden werden uitgevoerd overeenkomstig de specifieke norm inzake de medewerking van de erkende bedrijfsrevisoren aan het prudentieel toezicht en de richtlijnen van de CBFA aan de erkende commissarissen.

Voor zover de effectieve leiding een verslag heeft opgesteld

Wij hebben het verslag van de effectieve leiding opgesteld overeenkomstig circulaire CBFA_JJJJ_xx gedateerd op DD.MM.JJJJ, kritisch beoordeeld, alsook de documentatie waarop het verslag is gesteund, alsmede de implementatie van de interne controlemaatregelen van de effectieve leiding.

Wij hebben ook gesteund op onze kennis verkregen en documentatie opgesteld in het kader van de certificatie van de overeenkomstig artikel xxxx van (“de wet” of “koninklijk besluit”) van DD/MM/JJJJ openbaar gemaakte boekhoudkundige gegevens over de instelling en haar systeem van interne controle, in het bijzonder over haar systeem van interne controle over het financiële verslaggevingproces.

In het kader van de beoordeling van de interne controlemaatregelen hebben wij volgende procedures uitgevoerd:

- het verkrijgen van voldoende kennis van de instelling en haar omgeving;
- het onderzoek van de interne controle zoals bedoeld in de algemene controlenormen van het IBR en de Internationale Controlestandaarden;
- het nazicht van de notulen van de vergaderingen van de effectieve leiding;
- de actualisering van de kennis van de openbare controleregeling en in het bijzonder van de op de instelling van toepassing zijnde wetten, besluiten en reglementen waarvoor de CBFA bevoegd is;
- het nazicht van documenten die betrekking hebben op de van toepassing zijnde wetten, besluiten en reglementen waarvoor de CBFA bevoegd is;
- het inwinnen van inlichtingen bij de effectieve leiding aangaande de door de instelling getroffen interne controlemaatregelen tot naleving van de van toepassing zijnde wetten, besluiten en reglementen waarvoor de CBFA bevoegd is alsook het evalueren van deze inlichtingen;

Voor zover de effectieve leiding een verslag heeft opgesteld

- *het inwinnen en evalueren van inlichtingen bij de effectieve leiding van de manier waarop zij te werk is gegaan bij het opstellen van haar verslag;*
- *het nazicht van de documentatie ter ondersteuning van het verslag van de effectieve leiding;*

- *het onderzoek van het verslag van de effectieve leiding in het licht van de kennis verworven in het kader van de privaatrechtelijke opdracht;*
- *nazicht of het overeenkomstig circulaire CBFA_JJJJ_xx opgestelde verslag van de effectieve leiding weerspiegelt hoe de effectieve leiding te werk is gegaan bij de uitvoering van de beoordeling van de interne controle;*
- *het nazicht van de naleving door (naam van de instelling) van de bepalingen vervat in circulaire CBFA_JJJJ_xx waarbij bijzondere aandacht werd besteed aan de gehanteerde methodologie en opgestelde documentatie ter onderbouwing van de verslaggeving;*
- *[te vervolledigen met andere uitgevoerde procedures als gevolg van de professionele beoordeling van de erkende bedrijfsrevisor van de toestand waarbij rekening wordt gehouden met de wetten, besluiten en reglementen waarvoor de CBFA overeenkomstig de toezichtwetten bevoegd is].¹*

Beperkingen in de uitvoering van de opdracht

Voor zover de effectieve leiding een verslag heeft opgesteld

Bij de beoordeling van de interne controlemaatregelen hebben wij ons in belangrijke mate gesteund op het verslag van de personen belast met de effectieve leiding, aangevuld met elementen waarvan wij kennis hebben in het kader van de certificatie van de krachtens artikel xxxx van (“de wet” of “het koninklijk besluit”, naar gelang) van DD/MM/JJJJ openbaar gemaakte boekhoudkundige gegevens en de controle van de periodieke staten, in het bijzonder over het systeem van interne controle over het financiële verslaggevingproces.

De beoordeling van de interne controlemaatregelen waarbij de erkende bedrijfsrevisoren zich steunen op de kennis van de entiteit en de beoordeling van het verslag van de effectieve leiding is geen opdracht waaraan enige zekerheid kan worden ontleend omtrent het aangepaste karakter van de interne controlemaatregelen.

De verslaggeving van de effectieve leiding bevat elementen die niet door ons werden beoordeeld. Het betreft met name (te vervolledigen naar gelang). Voor deze elementen hebben wij enkel nagegaan dat de verslaggeving van de effectieve leiding geen onmiskenbare inconsistenties vertoont met de informatie waarover wij beschikken in het kader van onze privaatrechtelijke opdracht.

Volledigheidshalve wijzen wij er nog op dat hadden wij bijkomende werkzaamheden uitgevoerd, dan hadden andere bevindingen onder onze aandacht kunnen komen die voor u mogelijk van belang kunnen zijn.

¹ Voor bijkantoren in België van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen dienen de erkende bedrijfsrevisoren bijzondere aandacht te schenken aan de naleving van de principes 5 en 6 van circulaire PPB-2007-7-CPB van 10 april 2007.

Voor zover de effectieve leiding geen verslag heeft opgesteld

Bij de beoordeling van de interne controlemaatregelen hebben wij ons in belangrijke mate gesteund op de kennis verkregen en de documentatie opgesteld in het kader van de certificatie van de krachtens artikel xxxx van (“de wet” of “het koninklijk besluit”, naar gelang) van DD/MM/JJJJ openbaar gemaakte boekhoudkundige gegevens en de controle van de periodieke staten, in het bijzonder over het systeem van interne controle over het financiële verslaggevingproces.

De beoordeling van de interne controlemaatregelen waarbij de erkende bedrijfsrevisoren zich steunen op de kennis van de entiteit is geen opdracht waaraan enige zekerheid kan worden ontleend omtrent het aangepaste karakter van de interne controlemaatregelen.

Volledigheidshalve wijzen wij er nog op dat hadden wij bijkomende werkzaamheden uitgevoerd, dan hadden andere bevindingen onder onze aandacht kunnen komen die voor u mogelijk van belang kunnen zijn.

Bijkomende beperkingen in de uitvoering van de opdracht:

- de draagwijdte van de beoordeling beperkt zich tot de beoordeling van deze interne controlemaatregelen getroffen tot naleving van de van toepassing zijnde wetten, besluiten en reglementen waarvoor de CBFA bevoegd is krachtens de toezichtwetten;
- de effectiviteit van de interne controlemaatregelen werd door ons niet beoordeeld;
- de naleving door (*identificatie van de instelling*) van het geheel van de toepasselijke wetgevingen dienen wij niet na te gaan;
- [*te vervolledigen met andere beperkingen als gevolg van de professionele beoordeling van de erkende bedrijfsrevisor van de toestand*].

Bevindingen

Wij bevestigen de interne controlemaatregelen te hebben beoordeeld die (*naam van de instelling*) heeft getroffen in uitvoering van de van toepassing zijnde wetten, besluiten en reglementen en waarvoor de CBFA bevoegd is krachtens de toezichtwetten. Wij hebben ons voor onze beoordeling gesteund op de werkzaamheden zoals hiervoor vermeld.

Onze bevindingen, rekening houdend met de hoger vermelde beperkingen in de uitvoering van de opdracht, zijn:

Voor zover van toepassing

Bevindingen met betrekking tot de naleving van de bepalingen vervat in circulaire CBFA_JJJJ_xx:

-

Bevindingen met betrekking tot het financiële verslaggevingproces:

-

Bevindingen met betrekking tot de interne controlemaatregelen getroffen tot naleving van de van toepassing zijnde wetten, besluiten en reglementen waarvoor de CBFA bevoegd is:

-

Overige bevindingen:

-

De bevindingen gelden niet zonder meer na de datum waarop wij de beoordelingen hebben uitgevoerd. Het verslag geldt bovendien enkel voor de periode die in het verslag van de effectieve leiding beoordeeld wordt.

Verspreiding van het verslag

Voorliggende rapportering kadert in de medewerkingsopdracht van de erkende bedrijfsrevisoren aan het prudentieel toezicht van de CBFA en mag voor geen andere doeleinden worden gebruikt. Een kopie van de rapportering wordt overgemaakt aan de effectieve leiding. Wij wijzen er op dat deze rapportage niet (geheel of gedeeltelijk) aan derden mag worden verspreid zonder onze uitdrukkelijke voorafgaande toestemming.

Naam van de erkende bedrijfsrevisor

Adres

Datum

Bijlage C- 3

Verslag dat kan worden gebruikt in het kader van de verslaggeving van bevindingen van de erkende bedrijfsrevisor naar aanleiding van de beoordeling van de interne controlemaatregelen van een verzekeringsonderneming naar Belgisch recht

Verslag van bevindingen aan de CBFA opgesteld overeenkomstig de bepalingen van artikel 40 quater, eerste lid, 1° van de wet van 9 juli 1975 met betrekking tot de door (*identificatie van de instelling*) getroffen interne controlemaatregelen

Verslagperiode - boekjaar 20XX

Opdracht

Wij hebben het geheel van de interne controlemaatregelen beoordeeld die door (*identificatie van de instelling*) werden getroffen om een redelijke mate van zekerheid te verschaffen over de betrouwbaarheid van de financiële en prudentiële verslaggeving en het geheel van de interne controlemaatregelen gericht op de beheersing van de operationele activiteiten.

Dit verslag werd opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van artikel 40 quater, eerste lid, 1° van de wet van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle van de verzekeringsondernemingen (de controlewet) met betrekking tot de interne controlemaatregelen als bedoeld in artikel 14bis, § 3, eerste lid van de controlewet.

De verantwoordelijkheid voor de organisatie en de werking van de interne controle overeenkomstig de bepalingen van artikel 14bis, § 3, eerste lid van de controlewet berust bij de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*).

In overeenstemming met artikel 14bis, § 5, tweede lid van de controlewet dient het wettelijk bestuursorgaan (in voorkomend geval via het auditcomité) te controleren of (*identificatie van de instelling*) beantwoordt aan het bepaalde bij de paragrafen 1, 2 en 3 en het eerste lid van § 5 van artikel 14bis van de controlewet, en kennis te nemen van de genomen passende maatregelen.

Werkzaamheden

Het is onze verantwoordelijkheid de opzet van de interne controlemaatregelen te beoordelen die (*identificatie van de instelling*) heeft getroffen als bedoeld in artikel 14bis, § 3, eerste lid van de controlewet en onze bevindingen mee te delen aan de CBFA.

De werkzaamheden werden uitgevoerd overeenkomstig de specifieke norm inzake de medewerking van de erkende bedrijfsrevisoren aan het prudentieel toezicht en de richtlijnen van de CBFA aan de erkende commissarissen.

Wij hebben het verslag van de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*) opgesteld overeenkomstig circulaire CBFA_2009_26 van 24 juni 2009 gedateerd DD.MM.JJJJ kritisch beoordeeld, alsook de documentatie waarop het verslag is gesteund, alsmede de implementatie van de interne controlemaatregelen van de effectieve leiding. Wij hebben ook gesteund op onze kennis verkregen en documentatie opgesteld in het kader van de controle van de jaarrekening en de periodieke staten over de instelling en haar systeem van interne controle, in het bijzonder over haar systeem van interne controle over het financiële verslaggevingproces.

In het kader van de beoordeling van de interne controlemaatregelen hebben wij, overeenkomstig de specifieke norm en de richtlijnen van de CBFA aan de erkende commissarissen inzake de medewerking van de erkende bedrijfsrevisoren aan het prudentieel toezicht, volgende procedures uitgevoerd:

- het verkrijgen van voldoende kennis van de instelling en haar omgeving;
- het onderzoek van de interne controle zoals bedoeld in de algemene controlenormen van het IBR en de Internationale Controlestandaarden;
- de actualisering van de kennis van de openbare controleregeling;
- het nazicht van de notulen van de vergaderingen van de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*);
- het nazicht van de notulen van de vergaderingen van het wettelijk bestuursorgaan (en in voorkomend geval het auditcomité);
- het nazicht van documenten die betrekking hebben op artikel 14bis, §§ 1, 2 en 3 van de controlewet, en die werden overgemaakt aan de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*);
- het nazicht van documenten die betrekking hebben op artikel 14bis, §§ 1, 2 en 3 van de controlewet, en die werden overgemaakt aan het wettelijk bestuursorgaan (*en in voorkomend geval via het auditcomité*);
- het inwinnen en evalueren van inlichtingen bij de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*) die betrekking hebben op het artikel 14bis, §§ 1, 2 en 3 van de controlewet;
- het bijwonen van vergaderingen van het wettelijk bestuursorgaan (*en in voorkomend geval het auditcomité*) wanneer dit de jaarrekening behandelt en het verslag van de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*) waarvan sprake in artikel 14bis, § 5, derde lid van de controlewet;
- het inwinnen en evalueren van inlichtingen bij de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*) van de manier waarop zij te werk is gegaan bij het opstellen van haar verslag;

- het nazicht van de documentatie ter ondersteuning van het verslag van de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*);
- het onderzoek van het verslag van de effectieve leiding in het licht van de kennis verworven in het kader van de privaatrechtelijke opdracht;
- het nazicht of het overeenkomstig circulaire CBFA_2009_26 opgestelde verslag van de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*) weerspiegelt hoe de effectieve leiding (*in voorkomend geval het directiecomité*) te werk is gegaan bij de uitvoering van de beoordeling van de interne controle;
- het nazicht van de naleving door (*identificatie van de instelling*) van de bepalingen vervat in circulaire CBFA_2009_26 waarbij bijzondere aandacht werd besteed aan de gehanteerde methodologie en opgestelde documentatie ter onderbouwing van de verslaggeving;
- [*te vervolledigen met andere uitgevoerde procedures als gevolg van de professionele beoordeling van de erkende bedrijfsrevisor van de toestand*].

Beperkingen in de uitvoering van de opdracht

Bij de beoordeling van de interne controlemaatregelen hebben wij ons in belangrijke mate gesteund op het verslag van de personen belast met de effectieve leiding, aangevuld met elementen waarvan wij kennis hebben in het kader van de controle van de jaarrekening en de periodieke staten, in het bijzonder over het systeem van interne controle over het financiële verslaggevingproces.

De beoordeling van de interne controlemaatregelen waarbij de erkende bedrijfsrevisoren zich steunen op de kennis van de entiteit en de beoordeling van het verslag van de effectieve leiding is geen opdracht waaraan enige zekerheid kan worden ontleend omtrent het aangepaste karakter van de interne controlemaatregelen.

Volledigheidshalve wijzen wij er nog op dat hadden wij bijkomende werkzaamheden uitgevoerd, dan hadden andere bevindingen onder onze aandacht kunnen komen die voor u mogelijk van belang kunnen zijn.

Bijkomende beperkingen in de uitvoering van de opdracht:

- de verslaggeving van de effectieve leiding bevat elementen die niet door ons werden beoordeeld. Het betreft met name: (*te vervolledigen naar gelang*). Voor deze elementen hebben wij enkel nagegaan dat de verslaggeving van de effectieve leiding geen onmiskenbare inconsistenties vertoont met de informatie waarover wij beschikken in het kader van onze privaatrechtelijke opdracht;
- de effectiviteit van de interne controlemaatregelen werd door ons niet beoordeeld;
- de naleving door (*identificatie van de instelling*) van het geheel van de toepasselijke wetgevingen dienen wij niet na te gaan;

- [te vervolledigen met andere beperkingen als gevolg van de professionele beoordeling van de erkende bedrijfsrevisor van de toestand].

Bevindingen

Wij bevestigen de interne controlemaatregelen te hebben beoordeeld die (*identificatie van de instelling*) heeft getroffen als bedoeld in artikel 14bis, § 3 van de controlewet. Wij hebben ons voor onze beoordeling gesteund op de werkzaamheden zoals hiervoor vermeld.

Onze bevindingen, rekening houdend met de hoger vermelde beperkingen in de uitvoering van de opdracht, zijn:

Bevindingen met betrekking tot de naleving van de bepalingen vervat in circulaire CBFA_2009_26:

-

Bevindingen met betrekking tot het financiële verslaggevingproces:

-

Overige bevindingen:

-

De bevindingen gelden niet zonder meer na de datum waarop wij de beoordelingen hebben uitgevoerd. Het verslag geldt bovendien enkel voor de periode die in het verslag van de effectieve leiding beoordeeld wordt.

Verspreiding van het verslag

Voorliggende rapportering kadert in de medewerkingsopdracht van de erkende bedrijfsrevisoren aan het prudentieel toezicht van de CBFA en mag voor geen andere doeleinden worden gebruikt. Een kopie van de rapportering wordt overgemaakt aan ("*de effectieve leiding*", "*het directiecomité*", "*de bestuurders*" of "*het auditcomité*", naar gelang). Wij wijzen er op dat deze rapportage niet (geheel of gedeeltelijk) aan derden mag worden verspreid zonder onze uitdrukkelijke voorafgaande toestemming.

Naam van de erkende bedrijfsrevisor

Adres

Datum